

Fylkesmannen i Oppland
Miljøvernavdelingen

RAPPORT NR. 14/89

**FORSLAG TIL
FORVALTNINGSPLAN FOR
RONDANE NASJONALPARK**

FORORD

Fylkesmannen i Oppland legger med dette fram forslag til forvaltningsplan for Rondane nasjonalpark. Nasjonalparken ble opprettet ved kgl.res. av 21.12.1962. Den er landets første nasjonalpark, og det fredede areal er ca 572 km². Forvaltningsplanen er vernemyndighetenes egen plan for oppfølging av intensjonene med opprettelsen.

Fylkesmannen har imidlertid lagt vekt på å registrere og få drøftet ulike bruker- og lokalsamfunnsinteresser som er knyttet til området. Etter nærmere avveining har en forsøkt å ta hensyn til brukernes interesser så langt dette kan forsvares i forhold til hovedformålet om vern av naturmiljøet.

Det er etterhvert samlet mye kunnskap om Rondane, men den er spredt på mange kilder som tildels er vanskelig tilgjengelige. Under arbeidet med planen er det lagt mye vekt på å få samlet en del av dette stoffet. Det er imidlertid så omfattende at det er skilt ut som et eget, upublisert vedlegg. I vedlegget er også kommunenes, organisasjonenes og brukergruppenes ønsker/synspunkt omtalt mer fyldig enn her i selve planen. Planens del A er en sammenfatning av vedlegget, mens del B utgjør selve plandelen. Litteratur og andre kilder er gjengitt i vedlegget.

Cand.scient Hans Olav Bråtå har vært engasjert av Fylkesmannen for å samle og bearbeide registreringene, stå for kontakten til kommuner, nemder og organisasjoner m.v. og utarbeide planutkastet. Planforslagets konklusjoner er utarbeidet i samråd med Gudbrandsdal Skogforvaltning, som har en del av ansvaret for forvaltningen av nasjonalparken.

Torstein Wangensteen

Dagfinn Claudius

I N N H O L D S F O R T E G N E L S E

	<u>Side</u>
DEL A. GENERELL BESKRIVELSE	
1. INNLEDNING	1
1.1 DET BLIR MINDRE MED URØRT NATUR	1
1.2 NASJONALPARKER	1
1.3 FORVALTNINGSPLANLEGGING	1
1.4 RONDANE NASJONALPARK	2
2. BAKGRUNN	3
2.1 NATURFORHOLD I RONDANE	3
2.1.1 GEOLOGI OG LANDFORMER	3
2.1.2 KLIMA	3
2.1.3 VANN, VASSDRAG, FISK	4
2.1.4 FLORA	4
2.1.5 FAUNA	4
2.1.6 VILLREIN	5
2.2 MENNESKELIG BRUK AV RONDANE	7
2.2.1 HISTORISK BRUK	7
2.2.2 LANDBRUK	8
2.2.3 FORSKNING OG UNDERVISNING	8
2.2.4 FRITIDSBRUK AV RONDANE	8
2.3 ENDRINGER I NATURTILSTAND	13
2.3.1 LANGTRANSPORTERT FORURENSNING	13
2.3.2 FORSTYRRELSER AV DYR OG FUGLER	13
2.3.3 ENDRINGER I VILLREINENS AREALBRUK	14
2.3.4 ANDRE ENDRINGER I NATURTILSTAND	15
2.4 ØNSKER FOR FRAMTIDIG BRUK AV NASJONALPARKEN	15
2.4.1 OPPFØLGING AV NY LANDSPAN FOR NASJONALPARKER	15
2.4.2 ØNSKENE FRA KOMMUNENE OG ANDRE	16
DEL B. FORVALTNINGSPLAN FOR RONDANE NASJONALPARK	
3. UTFORDRINGER, MÅL OG STRATEGIER	17
3.1 DIFFERENSIERT FORVALTNING AV NASJONALPARKENE	17
3.2 UTFORDRINGER I FORVALTNINGEN AV RONDANE	17
3.3 STRATEGIER FOR FORVALTNING AV RONDANE	18
3.4 SONEINNDDELING I RONDANE	20
3.4.1 GENERELT	20
3.4.2 SÆRSKILTE VERNESONER	23
3.4.3 FERDSELSSONER	24
3.4.4 FLERBRUKSSONENE	25

	<u>Side</u>
3.5 KANALISERING AV FERDSEL	26
3.5.1 TILTAK FOR Å REDUSERE FERDSELEN I VULUFJELLET	26
3.5.2 TILTAK FOR Å REDUSERE FERDSELEN I SMIUBELGIN - SØETTHØ	26
3.6 INFORMASJON	30
3.6.1 INFORMASJON OG VEILEDNING ER VIKTIG	30
3.6.2 INFORMASJON OM RONDANE OG NASJONALPARKEN	30
3.7 NYE VERNEREGLER FOR RONDANE NASJONALPARK	31
4. RETNINGSLINJER OG TILTAK	32
4.1 GENERELT OM DISPENSASJONER	32
4.2 MERKA STIER OG LØYPER	32
4.3 MOTORISERT FERDSEL OG BRUK AV VEIER	34
4.3.1 GENERELT	34
4.3.2 VEIER	34
4.3.3 DISPENSASJONER FOR MOTORISERT FERDSEL VINTERSTID	36
4.4 BYGNINGER I NASJONALPARKEN	37
4.4.1 GENERELT OM BYGNINGER I NASJONALPARKEN	37
4.4.2 RONDVASSBU	38
4.4.3 PEER GYNT HYTTA	38
4.5 JAKT OG FISKE	38
4.6 FERDSEL	39
4.6.1 FRI FERDSEL I RONDANE NASJONALPARK	39
4.6.2 IDRETTSARRANGEMENT	40
4.6.3 BRUK AV RIDEHEST OG HUNDESPANN	40
4.6.4 GUIDA TURER	40
4.6.5 FORSKNING, OVERVÅKNING OG UNDERVISNING	41
5. HANDLINGSPLAN	42
6. NYE VERNEREGLER FOR RONDANE NASJONALPARK	44

FIGURER

- Figur 1.1. Rondane nasjonalpark og tilgrensende områder.
(kartet er plassert bakerst i rapporten)
- Figur 2.1. Bilveier og områder mer enn 5 km fra bilvei i 1962 og 1986. (side 9)
- Figur 2.2. Antall overnattinger på Rondvassbu og Bjørnhollia i betjent del av vintersesongen 1961-1988. (side 10)
- Figur 2.3. Antall overnattinger på Rondvassbu og Bjørnhollia i betjent del av sommersesongen 1961-1988. (side 11)
- Figur 3.1. Soneinndeling og merka stier i barmarksperioda. (side 21)
- Figur 3.2. Soneinndeling og merka skiløyper i snøperioda. (side 22)

TABELLER

- Tabell 1. Antall registrerte personbiler på en del bomveier omkring Rondane nasjonalpark 1979-81. (side 12)

DEL A. GENERELL BESKRIVELSE

1. INNLEDNING

1.1 DET BLIR MINDRE MED URØRT NATUR

I Ny landsplan for nasjonalparker, NOU 1986:13, er det vist at forekomsten av urørt natur i Norge har avtatt i perioden 1900 - 1980. Størst er endringen i Sør-Norge, hvor det i 1980 manglet større urørte områder i lavlandet. De gjenværende områdene i fjellet preges også av reduksjon i totalareal og sterk oppsplitting. Urørt natur er viktig å beskytte for:

- * å bevare et representativt utvalg av områder med deres naturlige biologiske mangfold
- * å gi truede, sårbare eller av andre grunner verneverdig dyr og planter store nok områder til å eksistere i uforstyrret tilstand
- * å gi grunnlag for rekreasjon i urørt natur
- * å gi kommende generasjoner muligheten til å prioritere arealbruk utfra hva de synes er viktig

De urørte områdene i Sør-Norge er i stor grad nasjonalparker, eller foreslått som nasjonalpark eller landskapsvernområde.

1.2 NASJONALPARKER

I paragraf 3 i lov om naturvern av 19. juni 1970 står følgende om hensikten med nasjonalparker:

For å bevare større urørte eller i det vesentlige urørte eller egenartede eller vakre naturområder kan arealer av statens grunn legges ut til nasjonalpark.....

I nasjonalparker skal naturmiljøet vernes. Landskapet med planter, dyreliv og natur - og kulturminner skal vernes mot utbygging, anlegg, forurensninger og andre inngrep.

Formålet med en nasjonalpark er altså å bevare urørt natur. Verneformålet er likevel ofte mer sammensatt enn for andre verneformer. Det ligger både vitenskaplige, estetiske og rekreasjonsmessige hensyn bak. Rekreasjonsformålet, å sikre områder av urørt natur for det enkle friluftsliv, spiller en mer sentral rolle for nasjonalparkene enn for f.eks. naturreservatene.

1.3 FORVALTNINGSPLANLEGGING

Norsk nasjonalparkpolitikk har til nå grovt sett vært å verne områder, etablere regelverk, dispensasjonsmyndighet og oppsyn. Små økonomiske ressurser og en bevisst forsiktighet fra miljøvernmyndighetene har gitt en forholdsvis passiv nasjonalparkforvaltning.

Miljøvernmyndighetene ønsker nå en mer aktiv og planmessig forvaltning. Det gir mulighet til en mer nyansert forvaltning

av den enkelte park, og av nasjonalparkene som helhet. Forvaltningsplanen skal være et hjelpemiddel til å realisere de skisserte ønsker for nasjonalparkene. Forvaltningsplaner for nasjonalparker er vanlige i andre land, men har til nå ikke vært utarbeidet for noen norsk nasjonalpark.

Grunnen til at det utarbeides en forvaltningsplan for Rondane nasjonalpark kan stikkordsmessig samles i følgende forhold; sårbar natur og mange brukere (hvilket gir behov for avklaring bruk/vern) og et gammelt regelverk.

1.4 RONDANE NASJONALPARK

Formålet med Rondane nasjonalpark er ikke gitt i dagens fredningsbestemmelser. Utfra foredraget til kongelig resolusjon og fredningsbestemmelsene kan det imidlertid slutes at hovedformålet i 1962 var:

- å verne et særpreget, vakkert og uberørt fjellområde med dets karakteristiske dyre- og fugleliv.

Utfra NOU 1986:13 og at Rondane er et tradisjonelt og mye brukt fjellområde til friluftsliv og turisme er det klart at et annet mål må være:

- å gi mulighet til utøvelse av friluftsliv som er lite avhengig av fysisk tilrettelegging.

Vern av naturen er likevel det overordnede mål, jf. NOU 1986:13.

Forvaltningsplanen skal så langt som mulig kombinere og avveie de to målene i forhold til hverandre og andre brukerinteresser. Avveiningene må ta hensyn til at det etter opprettelsen av parken generelt er blitt mindre med urørt natur, og at det er kommet ny kunnskap om tilstand og utvikling av naturmiljøet. I planen står en overfor følgende hovedutfordringer:

- * å redusere miljøproblemer, om mulig restaurere miljøet og forebygge framtidige skader på det
- * å konkretisere ønsker fra NOU 1986:13 vedrørende framtidig forvaltning av nasjonalparkene
- * å vurdere synspunkt som kommuner, organisasjoner o.a. har angående bruk/forvaltning av nasjonalparken og omliggende areal

Som bakgrunn for dette gis først en innføring i naturforhold og bruk av Rondane og nasjonalparken. Det er viktig å merke seg at ved opprettelsen av nasjonalparken ble det ikke tatt spesielt hensyn til at en del pattedyr og fugler trenger forholdsvis store og varierte områder for å overleve. Dagens nasjonalparkgrense går derfor ofte på tvers av en del arters utbredelsesområde. Også brukerne av nasjonalparken er avhengig av områder både innen og utenfor parken.

Dette medfører at nasjonalparken ikke kan forvaltes uavhengig av omliggende områder, men må sees på som en del av Rondaneregionen. Fig. 1.1. (som er plassert bakerst i rapporten) viser nasjonalparkområdet. I rapporten brukes ofte betegnelsen "Vulufjellet". Med menes hele fjellområdet mellom Ula elv/Rondvasshøgda og rv. 220 over Ringebufjellet.

2. BAKGRUNN

2.1 NATURFORHOLD I RONDANE

2.1.1 GEOLOGI OG LANDFORMER

Berggrunnsgeologi.

Berggrunnen i nasjonalparkområdet består stort sett av harde og næringsfattige sandssteiner (sparagmitter). Det er likevel lokalt andre bergarter, som ofte gir gode vekstvilkår for plantene. Slike områder er nevnt spesielt i kap. 2.1.4.

Landformer

Sentralt i nasjonalparken ligger Rondanemassivet med sine markerte topper, egger og botner. Ti av toppene er over 2000 m høge, med Rondeslottet som den høgaste (2178 m). Rondanemassivet er delt i tre fjellgrupper.

I sørøst ligger Rondvasshøgda med Storronden og Rondeslottet, og i vest Smiubelgin med de jevnhøge toppene Veslesmeden, Storsmeden og Steet som bindes sammen av smale egger. Rondvatnet skjærer seg som en dyp renne mellom disse fjellgruppene. De høge toppene Høgronden, Digerronden og Midtronden utgjør den nordøstlige delen av massivet. Nord for selve massivet ligger Stygghø, og sørøst for det ligger Illmannhøene.

I dette området er det en rekke store U-daler, som Langglupdalen, Rondvassdalen, Verkilsdalen og Illmandalen. Nord for dem ligger Dørålen, som er et åpent bekken.

Rundt massivet er formene roligere, i hovedsak myke og avrundede med store flyer, vidder og viddedaler. Naturgeografisk tilhører Rondane region 35 i den nordiske inndelingen: "Fjellregionen (den subarktoalpine region) i søndre del av fjellkjeden".

Kvartærgeologi

Rondane er rikt på kvartærgeologiske former. Disse sees som f.eks. hauger, rygger, terrasser og markerte nedskjæringer i fast fjell. Noen av de mest markerte formene er spylerenner, som bl.a. finnes i vesthellinga av Illmannhø, ved Høvringen og i vestsida av Atndalen. I Dørålen, særlig nordre del av Storflyi, er det storslagne eksempler på grusterrasser, som ble dannet under isavsmeltingen.

Flere steder i Rondane er det dødisterreng. Dette er uryddig terreng med tallrike hauger, rygger og groper. Skranglehaugin ved Dørålseter er vel de mest kjente. Det er også en rekke eksempler på juv, f.eks. Skjærdalen ved Bjørnhollia, Myldingsjuvet og Ingebregtglupen.

2.1.2 KLIMA

Rondane har et typisk innlandsklima, med kalde vintre, varme somre og lite nedbør (særlig om vinteren). Det er mindre nedbør på nordsida enn sørsida av Smiubelgin.

2.1.3 VANN, VASSDRAG, FISK

Anslagsvis 1% av nasjonalparken består av vatn og vannstreng. Det meste av avrenningen skjer via Grimsa, Atna, Frya, Ula og Fagerliåa. Rondvatnet er det største vatnet, ca 1 km² stort.

Som følge av berggrunnen er elvene og vatna stort sett næringsfattige, og har generelt liten evne til å motstå surnedbør. Det finnes imidlertid unntak, som Frya, som generelt har en høy pH-verdi.

Det er fisk i alle de større elvene i området, og en del av vatna. Aure er den vanligste arten, men også røye finnes enkelte steder. I Rondvatnet er aurebestanden utgått, og muligens også røyebestanden (i hvertfall er den tynn).

2.1.4 FLORA

Det var i 1978 registrert tilsammen 294 høgare planter innen nasjonalparken (vi har ikke oversikt over eventuelle senere funn). Mesteparten av plantedekket i parken består av artsfattige og lite produktive plantesamfunn. Dette er hovedsaklig lavheier, tørrgrasheier og rishei. I Rondane er det mye lav i disse samfunnene. Med unntak av områdene omkring Vesle- og Store Ula og Eldåa er det lite myr i nasjonalparken.

Det finnes noen små områder med særpreget/rik vegetasjon. De viktigste er Løyftet og Slettløyftet, Vidjedalen (og Neverbudalen), øvre og nedre Tverrglitra, midtre Vuludalen, Skjærdalen, Djupdalen, Bjørnholliaområdet, Eldåhøgda, vestre del av Illmandalen, Kjondalshalsen og Kvannholet.

Skoggrensa. Barskogsgrensa i Rondane går på ca 900 moh, mens bjørkeskogsgrensa går mellom 1000 og 1100 moh. Det er anslagsvis 10 km² (2 %) med fjellbjørkeskog i nasjonalparken. Denne finnes i Vuludalen, Musvollidalen, Dørålen og Haverdalen.

Den lavalpine sone går fra skoggrensa opp til ca 1300 moh. Ca 260 km² (45 % av parken) ligger i denne sona, og dominerende plantesamfunn er lavhei. Ca. 100 km² (17 % av parken) ligger i mellomalpin sone (1300 - ca 1500 moh), og ca 200 km² (35 % av parken) ligger i høgalpin sone (høgare enn ca 1500 moh).

2.1.5 FAUNA

Fuglefaunaen bærer preg av at nasjonalparken ligger i et fjellområde med stort sett næringsfattig berggrunn, lite skog og få vatn og myrer. Totalt er det registrert 81 arter innen, eller med stor sannsynlighet innen, nasjonalparkens grenser. Av disse er 53 registrert hekkende og 6 som sannsynligvis hekkende. 7 arter er observert kort utenfor parkens grenser.

Det er registrert 29 pattedyrarter innen det som nå er Rondane nasjonalpark. Blant disse er; ulv, fjellrev, rev, bjørn, grevling, oter, jerv, gaupe, hjort, rådyr, elg, moskus og villrein.

2.1.6 VILLREIN

Villreinens spesielle stilling (karakterart, sårbar for forstyrrelser, jaktobjekt) gjør at den får større omtale enn andre pattedyr.

Villreinområder og bestand

Villreinen er avhengig av et større område enn selve nasjonalparken for å overleve, og finnes i Rondaneregionen fra Dovrefjell i nord til Ringsakerfjellet i sør. I dette området forvaltes den utfra villreinområdene Rondane Nord og Rondane Sør. Nasjonalparken ligger i søndre del av Rondane Nord, og nordre del av Rondane Sør. Grensa mellom dem går ved Ula elv/-Rondvasshøgda.

Villreinen i Rondane representerer sammen med reinen i Snøhetta-Knutshø området siste rest av den ville europeiske fjellreinen. All annen rein i Norge er i større eller mindre grad oppblandet med tamrein (Skogland pers.medd.).

Antall villrein i Rondane Nord har variert i etterkrigstida. Vinteren 1988 var det i overkant av 2000 dyr der. Ifølge J. Hageland (Rondane Nord Villreinutvalg) hadde det vært ønskelig å holde antall dyr på det nivået. Begrensa tilgang på barmarksbeiter tilsier imidlertid at en heller burde nærme seg ca 1500 vinterdyr. Det er både bukker og simler i området.

Også i Vulufjellet har antall rein variert i løpet av etterkrigstida. I 1972 var det blitt så få dyr i Vulufjellet at villreinjakt ble forbudt der. Antall rein økte siden, og fra 1984 har det vært en begrenset jakt i det området. Men mens området før bestandsreduksjonen ble brukt av både bukker og simler, brukes det nå mest av bukk.

Innen Rondane Sør var det i 1988 ca 1100 dyr mellom Friisvegen (sør i Ringebu) i sør og Ula elv i nord. Derav ca 300 dyr i Vulufjellet. De senere år har rettighetshaverne hatt som mål å ha en stamme på 11-1200 villrein i området mellom Friisvegen og Ula elv. En har videre hatt som mål at reinen skal få vandre så fritt som mulig mellom områdene nord og sør for rv. 220 over Ringebuffjellet, og at reinen skal ha mulighet til å etablere kalvingsområder i Vulufjellet.

Det totale antall dyr er nå nådd i området Friisvegen-Ula elv, men bestandsveksten målt i antall vinterdyr har vært ujevn, ved at økningen har skjedd sør for rv. 220. De senere år har det bare vært en meget svak økning i antall vinterdyr i Vulufjellet. Utfra arealberegninger skulle det kunne forventes omtrent like mange dyr der som sør for rv. 220. Det tilsier at en burde kunne øke bestanden i Vulufjellet med ca 300 dyr.

Det er foretatt beitegranskninger i området, men resultatene foreligger ennå ikke. Disse vil gi bedre grunnlag for å fastsette hvor stor bestanden bør være i området.

Villreinens arealbruk og trekkveier i Rondane

Her presenteres kort hovedtrekkene i villreinens bruk av arealer og trekkveier i nasjonalparken og tilgrensende områder de senere år. (I kap. 2.3. går en inn på endringer i bruk av arealer og trekkveier). Villreinen finnes selvsagt også utenfor

de områdene som nevnes spesielt, og bruken er mer flytende enn den kan virke utfra presentasjonen.

Villreinen har fra gammelt av en rekke trekkveier i og nær Rondane nasjonalpark. Noen av dem er særlig viktige og sårbare. Det gjelder særlig trekkveiene:

- gjennom Rondanemassivet i området ved Peer Gynt hytta, Rondvassbu og Bjørnhollia (viktige for passering nord-sør)
- trekkveiene i de markerte U-dalene
- trekkveiene over Ula elv

Disse og andre trekkveier brukes i dag i varierende grad, avhengig av årstid og menneskelig påvirkning. Utenfor nasjonalparken er det et særlig viktig trekk over rv. 220 ved Muen på Ringebuffjellet.

Reinen har i dag faste vinterområder i høgdedragene nord og sør for Grimsdalen. Første del av vinteren brukes også fast store deler av området fra Illmannhø/Skjerellfjell i nord til og med høgden nord for Friisvegen i sør. Fra slutten av februar brukes ikke lenger områdene omkring Skjerelfjell, Bløyvangen og Eldåkampen. Reinen konsentrerer seg da i Illmannhø/Beinkinn/-Hornflågan/Simlehø, Geitsida, og Bågåskards/Saukampenområdet. Det er faste vinterområder også sør for Rv. 220.

Faste kalvingsplasser finnes i dag i Dørålen, hvor reinen har kalvet i noe varierende deler av området.

Sommerstid har villreinen i Rondane Nord i dag sitt største faste sammenhengende beiteområde nord for Grimsdalen. Den bruker også fast et område fra sørsida av Sletthø via Bråkdalen og til og med botnene på sørsida av Smiubelgin. I øst har det de senere år vært forholdsvis fast bestand i Elgvasshøområdet.

Stort sett hele området mellom Ula elv og Rv 220 er kjerneområde først på sommeren. Etterhvert søker reinen bort fra noen områder, som så bare brukes sporadisk utover sommeren. Kjerneområdet blir deretter et mindre område ved Skjerellhø, og større områder ved Illmannhø/Beinkinn/Hornflågan/Simlehø og fra Geitsida via Vuludalen til Ramstindan.

Seinhøstes er det et sammenhengende fast område fra Ula elv og sørover til lengst nord i Ringsakerfjellet, med et kjerneområde mellom Glitra/Illmannhø og Rundhø/Ramshøgda.

Et annet stort fast seinhøstområde strekker seg fra sør for vestre del av Grimsdalen via Bråkdalen til botnene på sørsida av Smiubelgin. Innen dette er det et kjerneområde fra Grimsdalen til og med Sletthø og indre deler av Bråkdalen.

I forbindelse med parringa om høsten trekker en del bukk fra Vulufjellet nordover til parringsområdene sør for vestre del av Grimsdalen. De fleste av dem returnerer i oktober-november. En del av bukkene i Vulufjellet trekker også til parringsområder sør for rv. 220.

2.2 MENNESKELIG BRUK AV RONDANE

2.2.1 HISTORISK BRUK

Rondane er rikt på funn som viser bruk av området opp gjennom tida. Mesteparten av funnene er naturlig nok knyttet til jakt, fangst og setring.

Tida fram til Svartedauen (til ca 1350)

Det eldste funnet er en mulig steinalderlokalitet (steinalderen varte til ca 1800 f.kr.) ved Søndre Vulutjern, hvor det er funnet tre avslag av hvit kvarts.

De fornminnene det er gjort flest funn av er dyregraver (tilsammen ca 600 både innen- og utenfor parken). I Rondane er det funnet 4 anlegg for massefangst av rein. Av disse ligger Verkilsdalsanlegget og Bløyvangenanlegget i nasjonalparken. Ifølge Mikkelsen (1980) er anleggene unike, i alle fall i landssammenheng.

Innen nasjonalparken er det gjort interessante funn i gravhauger fra eldre jernalder og merovingertid (500 f.kr. - 800 e.kr.). En gravhaug ved Spranget er datert til år 340 ± 140 f. kr. De mest omfattende funn fra denne tida er gjort i Vuludalen, hvor det til nå er funnet to gravfelt med tilsammen ca 30 gravminner.

Der er fire graver undersøkt. Når funn fra disse sees i sammenheng med et omfattende fangstgravsystem like inntil og rike jakt, fangst og fiskemuligheter i området, så synes Skjølvold (1983) det er fristende å antyde muligheten av tidvis fast bosetting i Vuludalen. Undersøkelsene er ikke avsluttet, men Skjølvold (1983, s. 116) skriver: "...undersøkelsene i Vuludalen har allerede gitt en ny dimensjon til forståelsen av høg fjellets arkeologi".

Tida fra Svartedauen til slutten av 1800 tallet

Rondane har nok til alle tider vært brukt av folk på reise. En hypotese er at "Steinhusene" i Haverdalen fungerte som herberger, en annen hypotese er at de var knyttet til fangstvirksomhet, kanskje så seint som omkring 1500 årene.

Det antas at de fleste steinbuene i Rondane (i hvertfall innen Atna- og Grimsavassdragene) skriver seg fra 1500-1600 tallet og senere, og at de er knyttet til reinsjakta. "Garvaghbuene"; Gråhøbu, Ljosåbu og Høgloftbu er minner om da enkelte engelskmenn på 1800 tallet drev reinsjakt i Rondane.

Flere steder i Rondane er det minner om fangst også i nyere tid, blant disse er feller for levende fangst av fjellrev. Disse ble trolig brukt helt opp mot århundreskiftet.

Rondane og Dovre er et rikt nedslagsfelt for norsk høg fjells-tradisjon. Blant kjente diktere og fortellere som har hentet inspirasjon derfra er P. Chr. Asbjørnsen, Engebret Hougen, Sigrid Undset og A.O. Vinje. Utallige er også de dikt, prologer og fortellinger hvor bygdefolk henter inspirasjon fra Rondane.

Harald Sohlbergs "Vinternatt i fjellet" er vel det mest kjente maleriet med motiv fra Rondane. Men også H. Gude og andre

malere, deriblant mange lokale, har hentet sine motiv fra Rondane.

2.2.2 LANDBRUK

Det er ikke setrer eller dyrkingsområder i nasjonalparken, men det er en rekke setrer i tilgrensende områder. Nasjonalparken er beiteområde for sau, kyr og hester. Hestene gjetes med utgangspunkt i Eldåbua i Nord-Fron.

2.2.3 FORSKNING OG UNDERVISNING

Rondane har i mange år vært brukt til forskning. De flerårige prosjektene som i dag berører parken går på forsurnings- overvåkning og klarlegging av effekten av radioaktivitet på norsk natur. Atna (og dens nedbørfelt) er dessuten ett av Norges fire forsknings- og referansevassdrag.

Rondaneområdet brukes også i undervisningsøyemed. Omfanget av slik aktivitet er ikke kartlagt, men området brukes ihvertfall av fjellskolen på Høvringen og høgskoler og universitet.

2.2.4 FRITIDSBRUK AV RONDANE

Dette omfatter friluftsliv og turisme. Mesteparten av bruken er i dag knyttet til slik aktivitet. Fritidsbrukerne av Rondane kan grovt deles i følgende brukergrupper:

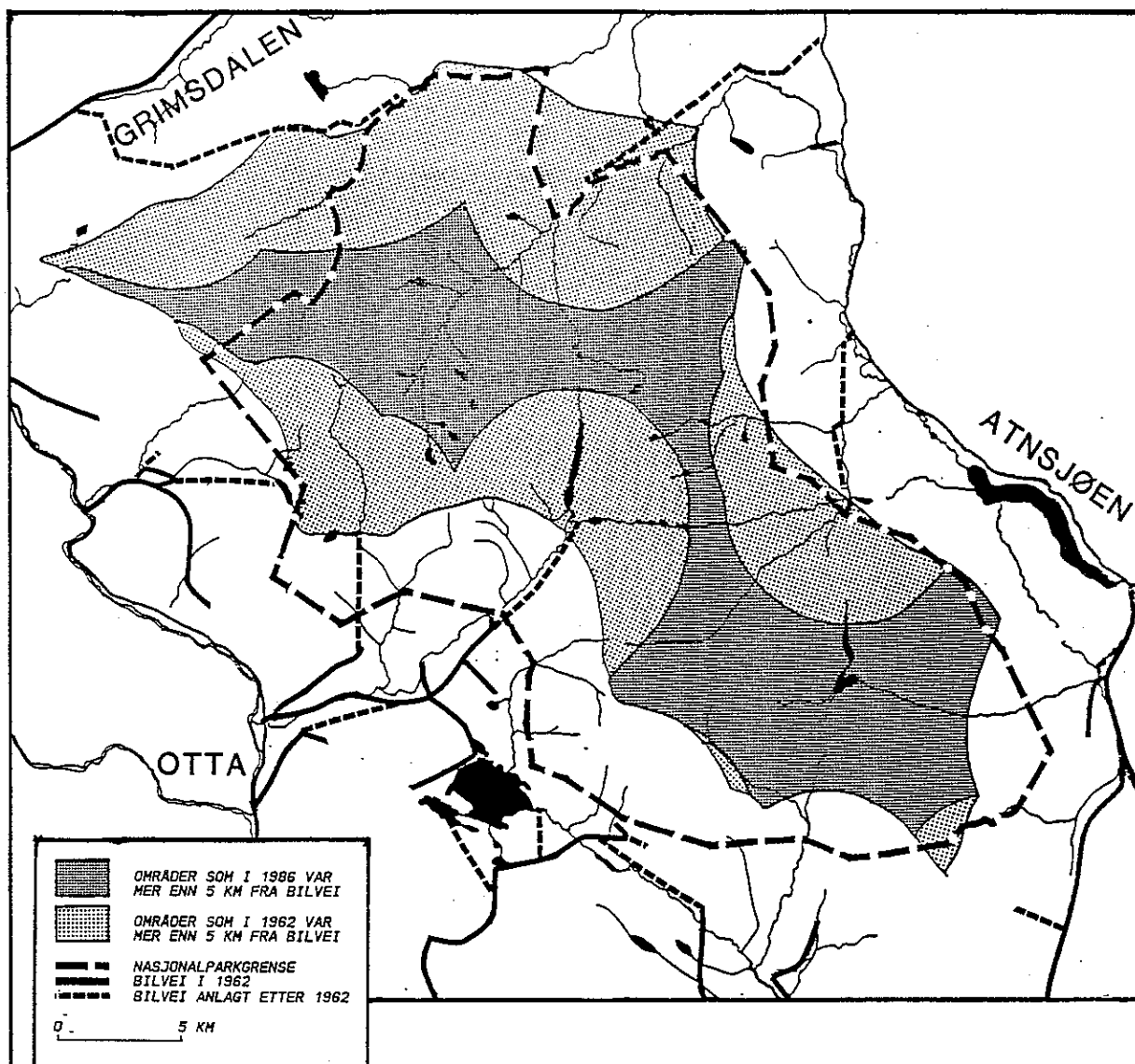
- a) Dagsturister, dette omfatter følgende undergrupper:
 - personer som er bosatt nær Rondane (innenbygds) og som bruker området til dagstur
 - personer som er bosatt lenger unna (utenbygds) og som bor utenfor fjellområdet, men som bruker det til dagstur
- b) Hytteboere: Personer som bor på private hytter.
- c) Hotellturister: Personer som bor på hoteller, fjellstuer, campingplasser o.l. på eller nær fjellet.
- d) Hyttevandrere: Personer som bor på turisthytter, og går mellom disse, inkl. teltbrukere.

Tilretteleggingstiltak

Dette er hytter, veier, merka stier/løyper, turisthytter o.a.. Disse legger ofte grunnlaget for hvilke områder som brukes.

Veier. Figur 2.1. viser at det i løpet av fredningstida er anlagt en rekke bilveier inn mot nasjonalparken. Det er også kommet to bilveier i selve parken, Tjønnbakkveien til Rondvassbu og Peer Gynt veien. Det ble bilvei til Rondvassbu ved at en tidligere traktorvei stadig fikk høgare standard. I juni 1963 ble det gitt tillatelse til utbedring av veien til Peer Gynt hytta slik at den ble farbar med traktor. Siden er den utbedret til bilvei (middels standard). De veistrekningene som ligger i parken er stengt for almann motorisert ferdsel.

Vinterstid brøytes veiene til Skogasetrene, Høvringen (i påska også til Putten), Mysusetter, Rondablikk, Venåsseter, og Spidsbergseter og Gundstadseter på henholdsvis vest og østsida av Rv. 220 over Ringebuffjellet.

Figur 2.1. Bilveier og områder mer enn 5 km fra bilvei i 1962 og 1986. Kilde: Sømme (1965), Statens kartverk og DNT (1986).

Hytter/Fritidshus. I perioden 1963-85 økte antall hytter innen området Høvringen-Skogaseter-Grønbakktjernene-Gravhø- Atndalen-Straumbu-østsida av Atnsjøen-Enden-Rv 220-Bølhøgda- Venåsetrene-Frydalen-Furusjøen-Mysusetter-Kampen-Putten fra ca 630 til ca 1600. De største konsentrasjonene er i Venåsmorka, ved Furusjøen, Mysusetter og Høvringen.

En del hyttekonsentrasjoner ligger mer perifert i forhold til parken. Dette er Atnsjølia, Fallet/Fallia, Venabygdsfjellet og Raphamn. I disse områdene økte antall hytter fra ca 300 til ca 1100. Venabygdsfjellet er størst med ca 835 hytter idag.

Overnattingsbedrifter. I perioden 1963-85 økte antall senger i overnattingsbedrifter (inkludert campingvogner) i de samme områdene nær parken fra ca 960 til ca 1500. Flest senger i overnattingsbedrifter er det på Høvringen, Mysusetter og sør for Furusjøen. I de nevnte områdene mer perifert i forhold til

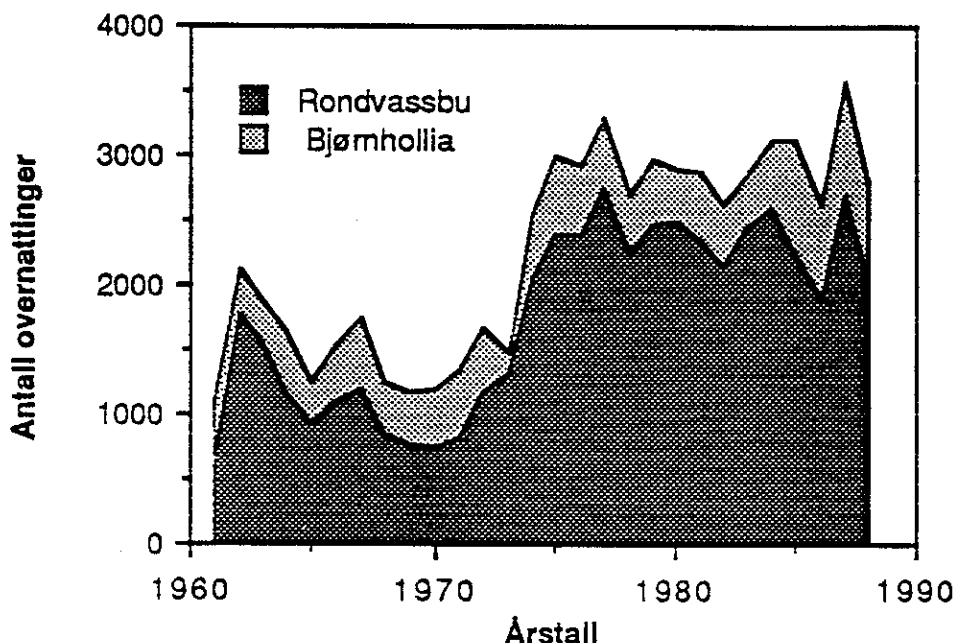
parken økte antall senger fra ca 150 til ca 1200. Venabygdsfjellet er desidert størst med ca 1080 senger.

Turisthyttene. Rondvassbu er eneste turisthytta i nasjonalparken. Bjørnhollia, Dørålsetrene, Haverdalsseter og Eldåbu ligger like utenfor parken. Eldåbu er selvbetjeningshytte. De andre er betjente. Det er selvbetjeningskvarter på Midtre Dørålseter, Rondvassbu og Bjørnhollia. I årene 1963-88 har antall senger på disse hyttene økt fra ca 210 til ca 370. Rondvassbu, som er størst, har økt fra 70 til 128.

Opprinnelig var DNTs hytter i Rondane bare åpne i påske- og sommerferien. Vintersesongen på Rondvassbu varer imidlertid nå fra midten av februar til ut i april. De andre hyttene har stort sett samme vintersesong som tidligere. Sommersesongen er fra slutten av juni til ca 10. september.

Haverdalsseter og de tre Dørålsetrene følger stort sett Bjørnhollia m.h.t. åpningstider. Selvbetjeningskvarterene er åpne hele året, unntatt når hyttene er betjent og i tida 1.5 - 10.6. Eldåbu er også stengt 1.5-10.6.

Figur 2.2. viser at i perioden 1961-88 økte antall overnattinger på Rondvassbu og Bjørnhollia kraftig i den del av vintersesongen da turisthyttene er betjent.

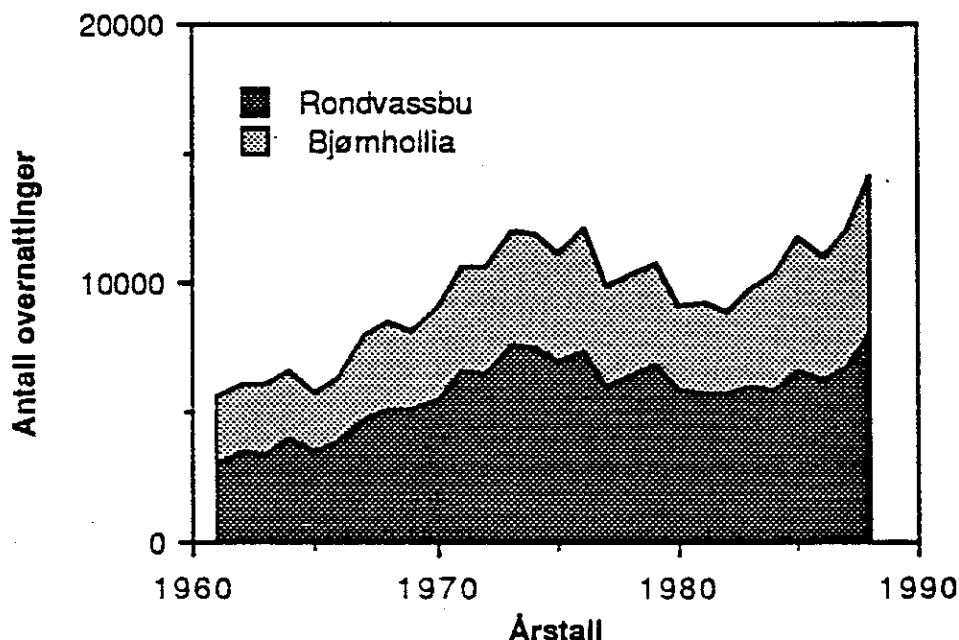

Figur 2.2. Antall overnattinger på Rondvassbu og Bjørnhollia i betjent del av vintersesongen 1961-1988. Kilde: DNT.

Figur 2.3. viser at antall overnattinger i den betjente del av sommersesongen 1961-88 også har økt. Både sommer og vinter er det grunn til å anta lignende utvikling på Dørålsetrene (og delvis Haverdalsseter).

Merka stier og løyper har stor betydning for hvor folk går i fjellet. Figur 3.1. og 3.2. gir (sammen med beskrivelsene i

kap. 3.4-3.5.) en oversikt over henholdsvis dagens merka stinett i barmarksperioda og det merka løypenettet vinterstid.

Figur 2.3. Antall overnattinger på Rondvassbu og Bjørnhollia i betjent del av sommersesongen 1961-1988. Kilde: DNT

Innfallsporter

Innfallsportene til parken er generelt der veier går nær den, særlig ved endepunkt for veier. Det er noe forskjellige innfallsporter i barmarks- og snøperioda.

De viktigste innfallsportene i barmarksperioda er: Mysusetter, Spranget, Kampen/Havn, Høvringen, Smukksjøseter, Skogaseter, Dørålsetrene, Gammelgården/Straumbu, Frydalen. I snøperioda er de viktigste innfallsportene: Mysusetter, Høvringen, Skogaseter og Rondablikkområdet.

Det er usikkert hvor mye parken brukes fra Enden/Gunstadseter, Venabygdsfjellet og Venåsmorka. På grunn av lengre aksjonsradius vinterstid brukes den antagelig mest da.

Arealbruk

I Rondane legger den markerte topografien i og omkring sentralmassivet i stor grad grunnlaget for hvor folk kan gå. I området ved Peer Gynt hytta, Rondvassbu og Bjørnhollia blir det særlig intensiv ferdsel, fordi dette er de tre passeringsområdene nord-sør gjennom Rondanemassivet.

Sommerstid er det omfattende bruk av områdene vest, sør og øst for Bråkdalen/Smiubelgin og det vestlige området sør for Illmannhø. Der er bruken mest intensiv langs veiene og enkelte merka stier. Alle brukergruppene finnes i dette området.

Hyttevandrerne er nesten enerådende i sentrale deler av Rondanemassivet, i Vuluffjellet øst for Skjerellfjell, i Sletthøområdet og deler av Haverdalen. I Dørålen møtes både

hyttevandrere, dagsturister og hytteboere, hvilket gir meget intensiv ferdsel i deler av området.

I motsetning til vinterstid er det i barmarksperioda mange åpne veier svært nær parken. Dette har stor betydning for bruken, som blir særlig intensiv ved Spranget og innover til Rondvassbu, ved Smukksjøseter og i Dørålen. Det finnes trafikk tall for noen av disse veiene (dessverre litt gamle tall). Det er usikkert hvor langt folk kjørte på veiene.

Tabell 1. Antall registrerte personbiler på en del bomveier omkring Rondane nasjonalpark i 1979 - 81.

	1979	1980	1981
Peer Gynt setervei (Fryadalen)	10716	10942	*
Tjønnbakkveien	4615	3900	*
Dørålseterveien	1879	1589	*
Veien Havn/Kampen	mellom 1200 og 1500		

Kilde: Vaagan (1982),
Veiene ble i tillegg brukt av lastebiler, motorsykler, busser o.a. *: Det mangler tall

Vinterstid er det mest intensiv bruk av områdene vest, sør og øst for Bråkdalen/Smiubelginmassivet, og i vestlige områder sør for Illmannhø. Bruken er særlig intensiv langs merka løyper og enkelte faste traseer. Brukerne kommer fra hyttene og hotellene ved Furusjøen, Mysusetter og Høvringen. Også dagsturister har utgangspunkt i de stedene. En del av ferdselen i området kan knyttes til hyttevandrerne.

Hyttevandrerne er stort sett enerådende langs de faste traseene (følger ofte sommerstiene) i sentrale deler av massivet, i Dørålen og Vulufjellet øst for Skjerelfjell. Ytre Dørålen/-Elgvasshøområdet brukes av hytteboere fra Nordre Atndalen og dels Fallet/Fallia området.

Hvorfor besøker folk Rondane, og hva gjør de der?

I undersøkelser er brukerne av Rondane kartlagt m.h.t kjønn, alder, utdannelse, bosted, erfaring fra fjellet o.a. Det er mye usikkerhet ved sammenligning av disse undersøkelsene. De tyder imidlertid på at naturopplevelser, trolig særlig knytta til den urørte naturen, er viktig for de fleste brukergruppene.

Med utgangspunkt i antall mulige brukere i brukergruppene og sammenligning med en landsomfattende undersøkelse fra 1972, viser et grovt anslag at omlag 50 000 personer besøkte Rondane nasjonalpark i 1987. Dette tallet er muligens noe for høgt.

De fleste som bruker Rondane sommer og vinter er på vanlig tur. Et anslag fra fjelloppsynsmennene og Vulufjell fjellstyre gir at i underkant av 300 personer fisker i nasjonalparken.

For årene 1987/88 ble det i snitt gitt 525 fellingstillatelser på villrein i Rondane Nord og Vulufjellet (Ringebus del av området ikke medregnet. Det området ligger utenfor parken.) Noen jegere fikk muligens flere fellingstillatelser, og det antas derfor at parken inngår i jaktområdet til ca 500 villreinjegerne. Det er uvisst hvor mange av dem som faktisk

jakter i selve parken. Det er flere søkere til fellings-tillatelsene enn det er antall kort.

Anslagsvis 600-650 personer er innom parken i forbindelse med småviltjakt. Deler av den inngår i 6 jaktfelt for elg, hvor det de senere år har vært en kvote på tilsammen 12 dyr. Anslagsvis 35 personer kan være innom parken i forbindelse med elgjakt.

2.3 ENDRINGER I NATURTILSTAND

2.3.1 LANGTRANSPORTERT FORURENSNING

Sur nedbør

Eilif Dahl undersøkte i 1942-49 og 1984 vegetasjon og pH i ulike jordlag i de samme områdene i Rondane. Målinger i korresponderende lag viste mye lavere pH i jordlagene i 1984 enn i 1942-49. Det ble knapt registrert endringer i plantedeckket. Sur nedbør er den eneste faktoren som kan forklare forsureningen.

Fiskebestanden i Rondvatnet er rammet av forsurening, og vatnet er i dag trolig tomt for fisk. Det kan se ut til at Myldingstjønni er i en begynnende forsurningsprosess. For de øvrige vatn i Rondane er det ikke meldt om endringer i fiskebestandene som kan settes i forbindelse med forsurening. Med unntak av at røyebestanden i Rondvatnet nå trolig er borte, så ser det ikke ut til å ha skjedd endringer i omfanget av forsurningsskader siden - 70 tallet.

Radioaktivitet

Det radioaktive nedfallet fra Tsjernobyl nådde Norge 28.4.86, og rammet i særlig grad Oppland, også Rondane nasjonalpark. De to cesium (Cs) isotopene i nedfallet (Cs 134 og Cs 137) har en rekke fellestrekk med kalium, og går inn på plassen til kalium i biokjemiske prosesser i planter og dyr. I strøk med lite kalium (som Rondane) blir nedfallet således særlig kritisk.

Det er gjort en rekke målinger av radioaktivitet i dyr og planter i Rondane. Det har vært særlig oppmerksomhet omkring radioaktivitet i villrein og fisk, hvor det er funnet tildels svært høye verdier.

2.3.2 FORSTYRRELSER AV DYR OG FUGLER

Menneskelig aktivitet har forstyrret dyr og fugler i Rondane. Med unntak av villrein er det imidlertid gjort få anstrengelser for å klarlegge dette forholdet. Det kan også være vanskelig å peke på konkrete årsaks-virkningsforhold.

Det er likevel kjent tre tilfeller der det er overveiende sannsynlig at menneskelig aktivitet har ført til at rovfugl har forlatt reirplasser. I det ene har kongeørn forlatt en hekkeplass, trolig på grunn av økt ferdsel, og en nærliggende fordi reiret ble plyndra av mennesker. Et annet tilfelle er at jaktfalk har forlatt en hekkeplass, trolig som følge av stor menneskelig ferdsel. I det tredje tilfellet har dvergfalk, jaktfalk og fjellvåk sluttet å hekke i et område, sannsynligvis fordi ferdselen der ble for stor.

2.3.3 ENDRINGER I VILLREINENS AREALBRUK

Villreinens arealbruk er endret i etterkrigstida. I motsetning til tidligere bruker den nå ikke fast store deler av området vest, sør og øst for Bråkdalen/Smiubelgin store deler av året. Reinen var for en del år tilbake også borte fra området Gråhø-Bråkdalen-botnene i Smiubelgin, men har de senere år brukt disse områdene fast sommer og høst.

Også i Vulufjellet er forholdene endret. Det området ble en del år etter krigen brukt fast til forskjellige årstider, bl.a. med faste kalvingsområder. På slutten av - 60 tallet var det nesten ikke rein igjen i det området. Etter fredningen mot jakt i 1972 har antall dyr økt, men denne gang er det nesten bare bukker der, mens det tidligere også var kalvingsområde.

Reinen bruker nå ikke lenger fast Dørålen og dalene sør for den sommer, seinhøst og vinter. I løpet av de siste 12-13 år har det vært vekslinger i tyngdepunktet av reinens kalving i det området. Reinen var en del år borte fra Elgvasshøområdet, men bruker nå trolig området fast sommerstid. Området mellom vestre del av Grimsdalsveien og Sletthø ble tidligere brukt fast til alle årstider. Den faste sommerbruken der har nå opphørt.

Det er vanskelig å fastslå eksakt om endringene skyldes reinens naturlige variasjoner i bruk av arealer og trekkveier, menneskelig aktivitet (bl.a. ferdsel og jakt) eller en kombinasjon mellom dem. Det virker imidlertid sannsynlig at menneskelig aktivitet i form av ferdsel til fots/på ski, biltrafikk og jakt, enkeltvis eller i samspill, var viktige faktorer da reinens faste bruk opphørte i:

- området mellom vestre del av Grimsdalen og Sletthø sommerstid
- området vest, sør og øst for Bråkdalen/Smiubelgin store deler av året
- Dørålen og dalene sør for den sommer, seinhøst og vinter

Flere av de nevnte faktorene spilte trolig inn da reinen nesten ble borte fra Vulufjellet på slutten av -60 tallet. Overbeskatning var likevel den direkte grunn til den sterke bestandsreduksjonen. De påpekte endringene hvor reinen utpå vinteren og sommeren blir borte fra vestlige deler av Vulufjellet skyldes trolig økt ferdsel utover i disse årstidene.

Hvilke virkninger kan de påpekte endringene ha for reinen?

Generelt er villreinen i dag ikke direkte truet av utryddelse. Skogland og Jordhøy (1987) skriver imidlertid at menneskelige inngrep i villreinterrengene i den siste mannsalder har splittet opp reinens leveområder. Dette kan få konsekvenser for bestandens struktur og genetiske mangfold. Dagens utbredelse av villreinen kan bli truet dersom inngrep og turisme i reinens kjerneområder fortsetter i samme utviklingstendens.

Tap av beitearealer

I Rondane nord for Rv 220 har reinen sluttet å bruke en del områder, særlig områder med barmarksbeiter, bl.a. myrområder. Dette er særlig området sør for vestre del av Grimsdalen, i Sel kommunes del av Rondane og i midtre og søndre deler av Vulufjellet. Grøntbeiter er fra før mangelvare i dette området.

Forvaltningen av villreinen har som langsiktig mål å opprettholde en produktiv bestand som står i forhold til beitegrunnet. Blir beiteområdene redusert, f.eks. p.g.a. menneskelig aktivitet, må stammen reduseres tilsvarende. I Rondane Nord må muligens stammen reduseres fra ca 2000 dyr til ca 1500 på grunn av begrenset tilgang til barmarksbeiter.

2.3.4 ANDRE ENDRINGER I NATURILSTAND

Reduksjon av arealet med urørt natur

Det er vanlig å bruke en avstand på 5 km fra bilvei og andre større inngrep som yttergrense for områder med urørt natur. Med utgangspunkt i dette viser figur 2.1. at bygging av bilveier i og utenfor nasjonalparken i løpet av fredningstida har redusert arealet med urørt natur i og nær parken.

Søppel

Det har til tider vært noe søppel omkring turisthytter, gamle buer og ved enkelte utfartssteder. Generelt er likevel ikke forsøpling noe problem i nasjonalparken.

Vegetasjonsslitasje og erosjon

Generelt er vegetasjonen i Rondane slitesvak. Det finnes ingen systematisk oversikt over vegetasjonsslitasje og erosjon i området. Observasjoner viser imidlertid tildels sterk slitasje i enkelte områder, særlig ved stier og andre steder med mye ferdsel. Det bør foretas en systematisk kartlegging av slitasje og erosjon i Rondane. Kartleggingen bør kunne ut i forslag til hvordan eksisterende slitasje og erosjonsproblemer skal håndteres, og hvordan framtidige problem kan unngås.

2.4 ØNSKER FOR FRAMTIDIG BRUK AV NASJONALPARKEN

2.4.1 OPPFØLGING AV NY LANDSPLAN FOR NASJONALPARKER

I NOU 1986:13 nevnes en rekke tiltak og arbeidsoppgaver som er aktuelle for nasjonalparkene. En del av disse berøres nærmere i del B, plandelen.

I landsplanen foreslås det å utvide nasjonalparken med 220 km², fordelt på fem delområder. Bakgrunnen for dette er at det ved opprettelsen ikke ble lagt vekt på å sikre alle naturtypene i Rondane-området. Nasjonalparken har slik den ligger i dag liten variasjon i naturtyper. Det til tross for at flere landskapselementer naturlig hører med til området. Utvidelsene omfatter:

- Området Kvannslådalen - Mjølrakkhaugan, som har en rekke kvartærgeologiske forekomster
- Lia på sørsida av Formokampen, med typisk fattig furuskog.
- Den skogkledde Glitterdalen som vil binde Rondane til det varig vernede Fryavassdraget
- Våtmarksbiotopen Dørålstjørnin som binder Rondane sammen med kvartærgeologisk verneverdige områder ved Haverdalsmunnen
- Et område ved Atnsjøen som vil binde parken sammen med verneverdige områder i Atndalen

Det blir også sett på som viktig å sikre buffersoner til dagens

nasjonalpark, først og fremst av hensyn til flora og fauna. Problematikken omkring utvidelse blir ikke berørt videre i forvaltningsplanen.

2.4.2 ØNSKENE FRA KOMMUNENE OG ANDRE

For å få en oversikt over brukerinteressene i tilknytning til nasjonalparken ble de direkte berørte kommunene Dovre, Sel, Nord-Fron, Sør-Fron, Stor-Elvdal og Folldal samt Ringebu kontaktet. I disse ble synspunkt og planer innhentet fra administrasjonen, fjellstyrer og landbrukskontor.

Det har vært kontakt med disse organisasjonene/interessegruppene: DNT, Hedmark Naturvern, Oppland Naturvern, Hedmark reiselivsråd, Oppland reiseliv, Villreinutvalget for Rondane Nord og Villreinutvalget for Midt Rondane villreinområde (utgjør nå nordre del av Rondane Sør villreinområde). Via Oppland reiseliv ble det også gitt uttalelser fra Sel-Rondane reiselivslag og Dovre reiselivslag. Gjennomgang av brukerundersøkelser gav en viss oversikt over hva utøverne i de forskjellige brukergruppene mener om forvaltningen av Rondane.

Synspunktene fra kommuner, organisasjoner o.a. er gjengitt i vedlegget. I resten av planen berøres deres synspunkt under de aktuelle punktene.

DEL B. FORVALTNINGSPLAN FOR RONDANE NASJONALPARK

3. UTFORDRINGER, MÅL OG STRATEGIER

3.1 DIFFERENSIERT FORVALTNING AV NASJONALPARKENE

Rondane ligger nær fjellnasjonalparkene Dovrefjell og Jotunheimen (og den foreslåtte Reinheimen nasjonalpark). Dagens tre parker (og den eventuelle Reinheimen nasjonalpark) og fjellstrøkene de ligger i er ulike med hensyn til tilgjengelighet, størrelse, topografi, dyre- og planteliv o.a. Utviklingen av naturinngrep og friluftsliv har også vært forskjellig.

Disse forskjellene, og målet om at den enkelte park bør få sin plass innen nasjonalparksystemet som helhet utfra de verne- og brukerinteresser som foreligger, tilsier at parkene innen gitte grenser kan forvaltes forskjellig. Forvaltningsplanen vil gi et sikrere grunnlag for plassering av Rondane nasjonalpark i regionens og nasjonens naturforvaltning generelt, og nasjonalparksystemet spesielt.

3.2 UTFORDRINGER I FORVALTNINGEN AV RONDANE

Miljømessige utfordringer

På naturmiljøside er utfordringene å redusere dagens miljøproblemer, om mulig restaurere miljøet og forebygge framtidige skader på det. De beskrevne miljøproblemene kan deles i:

* de som har utgangspunkt utenfor Rondane (sur nedbør og radioaktivt nedfall)

* de som skyldes menneskelig aktivitet i Rondaneområdet (forstyrrelse, slitasje, erosjon, overbeskatning, forsøpling)

De førstnevnte problemene kan ikke løses i Rondane. Nasjonalparken med sin relativt lite berørte natur burde imidlertid gi godt grunnlag for dokumentasjon av miljøpåvirkning. Eilif Dahl sine studier i 1942-49 og 1984 er eksempel på dette. Også annen forskning drar nytte av at Rondane er lite påvirket av inngrep.

De andre problemene kan imidlertid løses ved tiltak i og omkring nasjonalparken. Dette er problemer som i stor grad skyldes utøvelse av friluftsliv, altså er det konflikt mellom målene ved parken.

En del av miljøendringene kan klart knyttes til bruk, f.eks. slitasje i stier. For andre miljøproblemer, som f.eks. endringer i villreinens arealbruk og forlatte hekkeplasser for rovfugl, er menneskelig aktivitet i en del tilfeller sannsynligvis medvirkende faktorer. Det er imidlertid ikke alltid klart bevist hva som skyldes menneskelig aktivitet, naturlige variasjoner eller er vekselvirkning mellom slike.

Dyr og planter kan ikke fritt velge oppholdssteder. Mennesker har derimot valgmuligheter ved bruk av naturen. Usikkerheten med hensyn til årsak-virkning bør derfor komme naturen til gode, ved at den i nasjonalparkområdet prioriteres og gis langsiktige

muligheter til å utvikle seg så optimalt som mulig.

Som nevnt er villreinen i Rondane sammen med reinen i Snøhetta-Knutshø siste rest av den ville europeiske fjellreinen. Utfra nasjonale og internasjonale mål om bevaring av genetiske ressurser er det av svært stor betydning å kunne forvalte denne villreinen og dens leveområder slik at overlevelse sikres i livskraftige bestander.

Utfordringer m.h.t. friluftslivsutøvelsen

Utfordringene på friluftslivssida er å gi de som besøker Rondane så gode naturopplevelser som mulig. Dette er ikke uproblematisk i forhold til hensynet til naturmiljøet.

Det finnes også en grense for antall personer som kan bruke Rondane eller hva slags aktiviteter som kan tillates uten at det går utover den enkeltes naturopplevelse. Grensen varierer nok både mellom de ulike brukergruppene og innad i dem mellom de enkelte brukere. Det er vanskelig å si generelt når grensen nås. Det er således behov for mer kunnskap om brukerne, hvilke områder de bruker, deres ønsker o.a.

Næringspolitiske utfordringer

På dette feltet er hovedutfordringen å få den næringsmessige bruken av Rondane så miljøvennlig som mulig.

Det er grunn til å anta at opplevelse av urørt natur i framtida vil bli en viktig grunn for turister til å besøke deler av Norge, f.eks. Rondane. For å ikke redusere framtidens muligheter er det derfor all grunn til å være svært forsiktig med videre utbygginger som kan redusere naturkvalitetene.

Dette tilsier at en i den videre utbygging er svært forsiktig, og at en ikke kan få i både "pose og sekk". Det er altså ikke mulig å få både sterk utnytting i form av f.eks. flere hytter, og samtidig bevare området's urørte preg.

Dette står i motsetning til planene/ønskene for arealbruk i områdene omkring nasjonalparken, som viser at det i stor grad satses på utbygging av hytter og overnattingsbedrifter. Nesten alle kommunene har som mål å satse på reiselivet i områder nær parken og fjellet.

I et næringspolitisk perspektiv er det i Rondaneområdet trolig riktigere å prioritere dagens overnattingsbedrifter og å legge vekt på å bevare de kvalitetene som preger lite berørt natur enn å satse på videre hytte- og turistutbygging.

3.3 STRATEGIER FOR FORVALTNING AV RONDANE

Tidligere i planen er det vist at det etter opprettelsen av nasjonalparken har vært en klar økning i antall hytter, og antall sengeplasser i overnattingsbedrifter og turisthytter i og nær parken. Det er også vist at antall overnattinger har økt på Rondvassbu og Bjørnhollia (det er bare disse turisthyttene vi har tall for), og at bilveinettet har kommet lenger og lenger inn på fjellet.

Det er til nå ikke satt noe "tak" for totalt antall senger i

overnattingsbedrifter og turisthytter, eller antall hytter i og nær parken. Kontakten med kommunene viste også at det er planer om flere hytter og mer satsing på overnattingsbedrifter.

Fortsetter dagens utvikling kan en altså forvente stadig økende bruk av nasjonalparken. Dette vil antagelig redusere naturkvalitetene i området, og dermed svekke hovedintensjonen med parken. Det er all grunn til å anta at investeringene i tilretteleggingstiltakene vil gjøre det nærmest umulig å reversere en slik utvikling dersom en senere finner det ønskelig.

Det er altså nå en har mulighet til å velge hvor omfattende bruken av Rondane skal være i framtida. På bakgrunn av disse utfordringene bør Rondaneområdet i framtida forvaltes utfra følgende todelte strategi:

a) Eksisterende miljøproblemer i Rondaneområdet løses så langt som mulig, og grunnlaget legges for framtidige avveininger mellom bruk og vern (deriblant hvordan eventuell økning i ferdselen i framtida bør takles).

b) Det innføres noen års "tenkepause" som brukes til å se om den planlagte forvaltningen fungerer og til å få mer kunnskap om naturen i Rondane, om friluftslivsutøverne og Rondaneområdets plass i den framtidige utvikling av regionen.

I "tenkepausen" bør det ikke settes i gang tiltak som kan øke bruken i sårbare deler av fjellområdet. I områdene omkring parken bør det altså inntil videre ikke skje hyttebygging, turistutbygginger eller andre tiltak som medfører økt bruk av sårbare deler av fjellområdet. Dette må styres gjennom de enkelte kommuneplanene eller ved rikspolitiske bestemmelser, og bør omfatte området: Mysusetter-Kampen/Havn-Putten-Høvringen-Skogasetter-Grimsdalen-Atndalen-vestsida av Atnsjøen-Gundstadsetter-Rv.220-Bølhøgda-Frydalen-Furusjøområdet. Tenkepausen bør omfatte en periode på 5 år etter at stiomleggingen o.a. tiltak er gjennomført. Etter handlingsplanen (kap. 5) vil det si til 1996.

I løpet av disse årene bør det etableres et samarbeid mellom kommunene i Rondaneområdet, med sikte på en plan for samordnet bruk som tar nødvendige vernehensyn. Det er allerede tatt initiativ til et samarbeid mellom kommunene i Rondaneregionen for å sikre villreinen der. Til nå har kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Åmot og Vang stilt seg positive til et slikt samarbeid. Dette samarbeidet bør utvides til å gjelde alle kommunene i området, og "mandatet" for samarbeidet bør utvides til å omfatte også andre verneinteresser enn villreinen. Utbyggingsønsker bør først vurderes etter at en slik samordnet plan foreligger.

3.4 SONEINNDELING I RONDANE

3.4.1 GENERELT

Dagens problemer i nasjonalparkområdet løses trolig best ved å dele det inn i soner, som gis ulike målsettinger m.h.t. forholdet mellom bruk og vern. Vern av naturmiljøet er likevel det overordnede mål med hele nasjonalparken. Det blir ikke utformet egne verneregler for de forskjellige sonene. Soneinndelingen ligger til grunn for forslagene til løsning av forvaltningsmessige problemer. Den legger også premisset for den langsiktige utvikling av nasjonalparkområdet. Det må gjennomføres systematiske registreringer for å finne ut om målene med sonene nås.

Den store utfordringen i Rondane de kommende år blir å få til et ferdselsmønster som kommer i minst mulig konflikt med villrein og andre verneinteresser, men som likevel så langt som mulig bevarer mulighetene til utøvelse av friluftsliv.

Svært mange av brukerne i Rondane følger merka traseer. Dette gjelder særlig hyttevandrerne. Ved å ha en soneinndeling der visse områder ikke er merka, andre områder med få merka traseer og atter andre med et tettere nett av merka stier/løyper kan ferdselen i en viss grad styres, og en del områder skånes. Områdene innen- og utenfor må parken sees i sammenheng. Det er valgt følgende sonetyper:

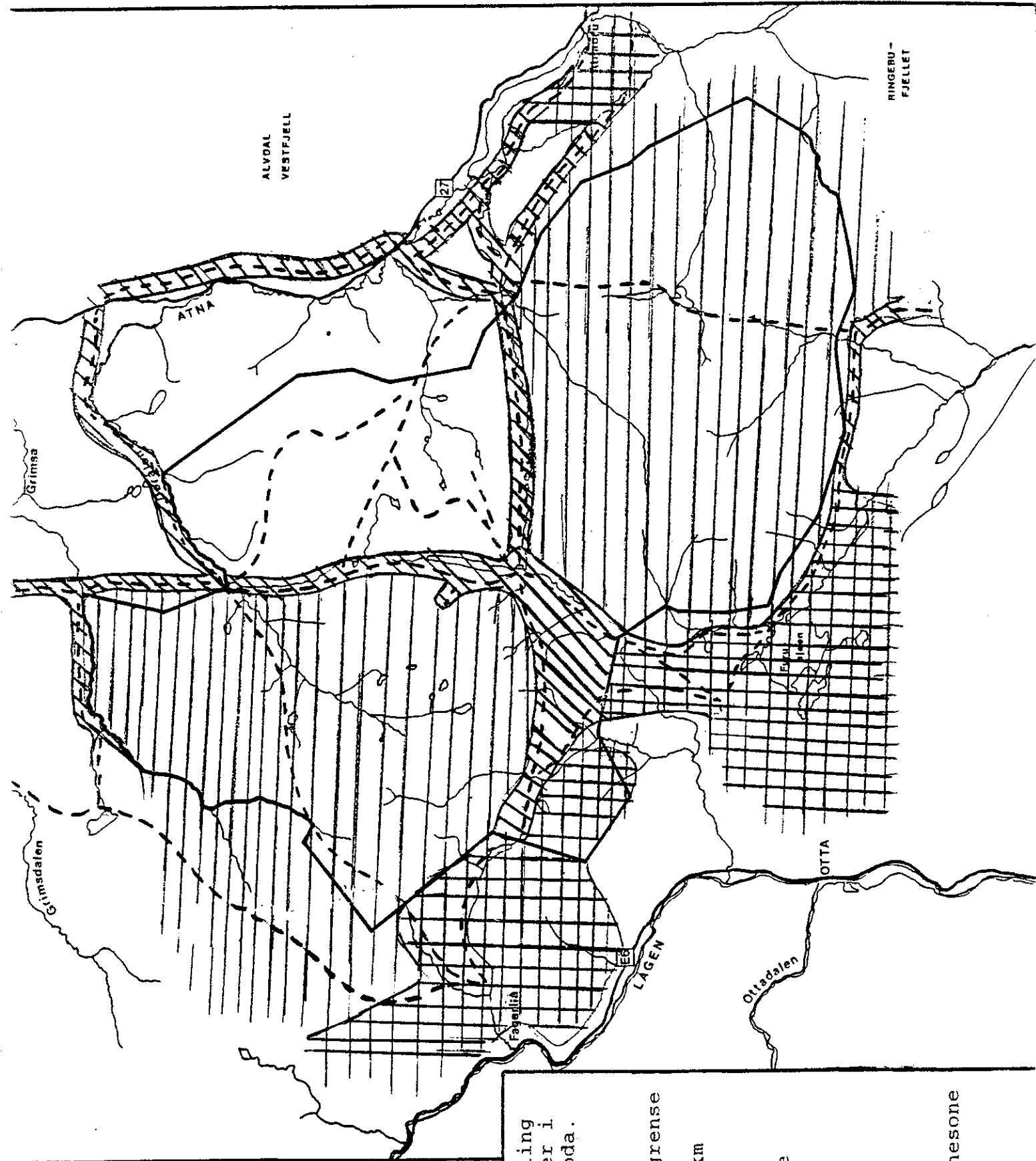
a) Særskilte vernesoner: store områder hvor naturvern hensyn er klart dominerende i forhold til andre interesser. Merka traseer eller turisthytter er ikke ønskelig innen disse sonene.

b) Ferdselssoner: Områder hvor naturvernet har forholdsvis stor prioritet, men som samtidig har en viktig funksjon for den mer kanaliserte del av friluftslivet (vandrertrasser/skiløyper). Sonen omfatter eksisterende turisthytter. Det kan ellers gjøres enkel tilrettelegging for friluftsliv.

c) Flerbrukssoner: områder hvor naturvern- og friluftsinnteressene stilles forholdsvis likt, og hvor det kan være mer omfattende tilrettelegging for friluftsliv og rekreasjon.

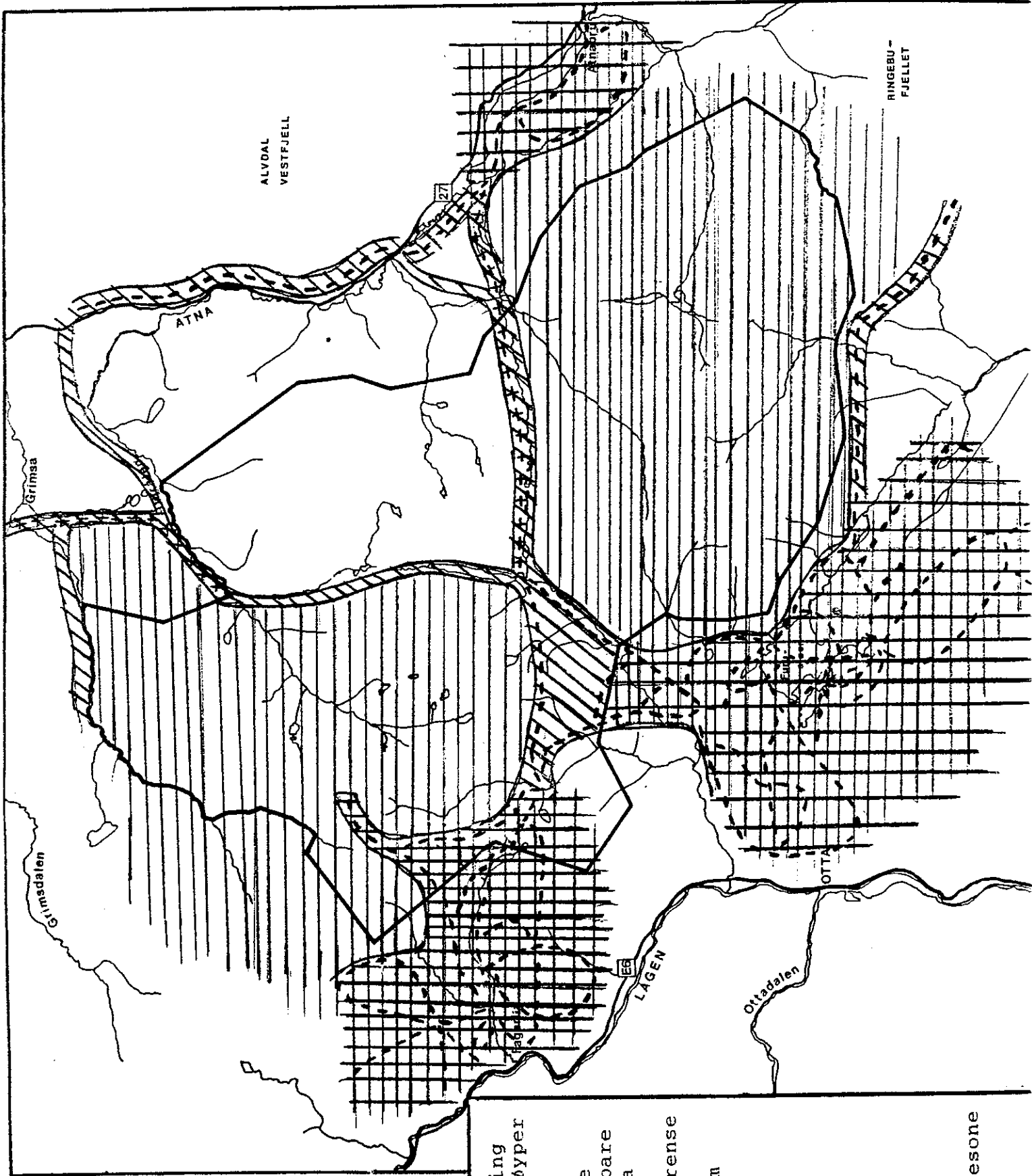
- Andre områder. Den skisserte inndelingen gir idag noen "restområder". Dette kan være alt fra områder med sterke naturverninteresser, men som er for små til å bli med i de urørte naturområdene, til områder hvor friluftsinnteressene er dominerende. Dels mangler det også data om naturtilstanden i disse områdene. Vi har her ikke tatt stilling til alle disse områdene. De som ligger i nasjonalparken er imidlertid vernet etter naturvernloven, og inntil deres plassering er nærmere avklart forvaltes de som særskilte vernesoner. Deres plassering må iløpet av planperioden avklares nærmere.

Fig. 3.1. og 3.2. viser den praktisk mulige soneinndelingen i Rondane i dag. Denne er basert på en avveining mellom bruk og vern, men med hovedvekten på vern. For å få til denne soneinndelingen er det behov for en viss endring av dagens bruksmønster. Endringene er nærmere beskrevet i kap. 3.5.

Figur 3.1. Soneinndeling og merka stier i barmarkspérioda.

- Merka sti
- Nasjonalparkgrense
- 0 5 km
- Grid pattern Flerbrukssone
- Diagonal lines Ferdsselsone
- Horizontal lines Særskilt vernesone

Figur 3.2. Soneinndeling og merka skiløyper i snøperioda.

- - - Merka skiløype
- + + + Skiløype som bare merkes i påska
- Nasjonalparkgrense
- 0 — 5 km
- Grid Flerbrukssone
- Diagonal lines Ferdselsone
- Horizontal lines Særskilt vernesone

3.4.2 SÆRSKILTE VERNESONER

Vulufjellet

Målet med den særskilte vernesona i Vulufjellet er at planter, dyr og fugler får utvikle seg så optimalt som mulig, bl.a. at villreinen blir forstyrret så lite som mulig.

Dette er vanskelig å måle. En må imidlertid anta at dersom antallet brukere i området reduseres, så nærmer en seg målet. Det er derfor et mål å redusere antall brukere i området.

Bakgrunn for valget av Vulufjell som særskilt vernesone.

Det er to hovedgrunner til at Vulufjellet bør bli særskilt vernesone i både barmarks- og snøperioda. Den ene er at området fra naturens side hele året har velegnede områder for reinen, og at det dels har lyktes å bygge opp igjen en villreinstamme der. Den andre er at forholdsvis store deler av Vulufjellet er lite beferda, at den ferdselen som skjer i sentrale deler av området er konsentrert til stier og at hyttevandrerne er den største brukergruppen i disse sentrale delene.

Ettersom hyttevandrerne i stor grad følger merka stier i barmarksperioda, og ofte sommertraseen vinterstid (selv om den da ikke er merka), er det grunn til å tro at en forholdsvis "lett" kan få hyttevandrerne til å velge andre traseer dersom det merka stinettet legges om samtidig med at det gis informasjon. Dette kan gi markert mindre ferdsel i sentrale deler av Vulufjellet.

Før stammen ble skutt ut var det både bukker og simler i området, med faste kalvingsplasser. Siden fredningen har det til nå stort sett bare etablert seg bukk i området. Dette kan skyldes at området er best egna som bukkeområde. Det kan også være at det er for tidlig for simlene til å etablere seg der igjen (etter utskyting er det oftest bukkene som etablerer seg først).

Dersom det skjer reetablering av simler, så vil de trolig ha utgangspunkt i kalvingsområdene mellom Rv. 220 og Friisvegen. Derfra kan det skje reetablering mot nord (over Rv. 220) eller mot sør (over Friisvegen). En slik spredning/forflytning vil nokså sannsynlig skje i løpet av de neste 10 år. Reetablering i Vulufjell er i første rekke avhengig av om Rv 220 blir en barriere. Omfanget vil være avhengig av om det er plass til både bukker og simler (og sau). (Storbukk og simler har ulike miljøkrav i sommerhalvåret) (Skogland i brev).

Reetablering avhenger trolig også av at det finnes store områder hvor reinen kan få være uforstyrret.

I Vulufjellet er det gode barmarksbeiter bl.a. i myrområdene i vestre del av Flatfjellet, ved Høgloftet, i Steinbudalen og i flere områder fra Bågåskardshøgden og sørover. I mange av disse områdene er det merka stier, og ferdselen i området er ofte konsentrert dit. Reinen er sommerstid ofte borte fra disse områdene, og det skyldes trolig menneskelig ferdsel.

Det er likevel en usikkerhet i den antagelsen. Det er også

usikkert om simlene igjen kommer til å etablere faste kalvingsplasser i Vulufjellet, og hvor store arealer reinen kommer til å bruke. Det beste en kan gjøre er imidlertid å redusere forstyrrelsene i området, og således legge forholdene best mulig til rette for reinen.

Deler av området, særlig ytterkantene, brukes fra konsentrasjonene av hytter og overnattingsbedrifter ved Mysusetter, Furusjøen og Rondablikk, og nærliggende utfartssteder. Det er ønskelig at færrest mulig av disse brukerne søker inn i sentrale deler av Vulufjellet.

Innen sona er det idag gjeting av hester fra Eldåbu (gjeterbua). Det er også snøscooterkjøring til hyttene i Vulufjellet. Disse forhold vurderes i kap. 4. Det er ikke ønskelig med merka stier i den spesielle vernesona. Den merka stien Bjørnhollia-Eldåbua (DNT) må likevel beholdes, men det er ikke ønskelig at ferdselen øker langs traseen.

Smiubelgin - Sletthøområdet

Dette inkluderer området Smiubelgin, Bråkdalen, Sletthø, Styggghø og deler av Haverdalen. Det bør opprettes en særskilt vernesone i dette området i både barmarks- og snøperioda, se fig. 3.1. og 3.2.

Målet for dette området er at planter, dyr og fugler får utvikle seg så optimalt som mulig, bl.a. at reinen blir forstyrret så lite som mulig. Dette er vanskelig å måle. En kan anta at dersom antall brukere i området reduseres, så nærmer en seg målet. Det er derfor et mål å redusere antall brukere i området.

Bakgrunn for valget av dette området til særskilt vernesone.

Det er to hovedgrunner til dette. Den ene er at naturforholdene gir gode beiter for rein store deler av året, og at viktige deler av kalvingsplassen ligger der. Den sørvestre del av området brukes fast i barmarksperioda. Ved å opprette en særskilt vernesone ønsker en å gi reinen ro, slik at den får best mulige forhold i området, og om mulig tar i bruk områder som i dag ikke brukes.

En annen grunn til at området velges er at store deler av det allerede er lite beferda, og at de som ferdes der stort sett er hyttevandrere som er konsentrert til noen få ruter som det dels finnes gode alternativ til. Det skulle derfor være forholdsvis "lett" å oppnå ro i store deler av området.

Innen sona er det merka stier Storvatnet-Høvringen og Dørålsetrene-Høvringen. Disse stiene må beholdes av hensyn til friluftslivet. Det er likevel et mål å redusere antall brukere langs dem.

3.4.3 FERDSELSSONER

Målet med ferdselssonene er å sikre de opplevelseskvaliteter som en antar utøverne av det lette friluftsliv setter pris på. Det er også et mål å bevare områdets naturkvaliteter så langt som mulig.

Fig. 3.1. og fig 3.2. viser at stort sett foreslås de samme områdene som ferdselssoner i barmarksperioda og snøperioda. Disse opprettes for å sikre det enkle friluftslivet traseer mellom turisthytter, utfartssteder og større konsentrasjoner av hytter og overnattingsbedrifter. Samt mulighet til et spekter av naturopplevelser, bl.a. å se noen av de mest kjente panorama i Rondane.

Ferdselssonene omfatter områder omkring merka stier i barmarksperioda, og merka løyper og faste traseer i snøperioda. Disse er stort sett identiske med dagens merka stier/løyper og faste traseer. I forhold til dette foreslås likevel noen ruter nedlagt, og noen nymerka, kap. 3.5.

Innen sonene finner en Rondvassbu og Peer Gynt hytta, veiene til dem og strekninger som vintertid merkes og i den forbindelse kjøres med snøscooter. Disse forhold berøres i kap. 4.

Som hovedtrasee på årsbasis foreslås Eldåbu-Luseby- Mysusetter eller Glitterdalen - Spranget - Rondvassbu - Dørålsetrene - Grimsdalshytta (sommerstid om Dørålglupen, vinterstid om Haverdalsmunnen). På østsida foreslås hovedtraseen Rondetunet -Fagervoll (vest for Atnsjøen) - Straumbu - Stadsbuøyen.

3.4.4 FLERBRUKSSONENE

Målet med flerbrukssonene er å gi tur- og opplevelsesmuligheter til de som ønsker/har behov for en høyere grad av tilrettelegging. Det bør imidlertid være mindre områder med urørt natur også innen disse sonene, slik at brukerne der kan få et spekter av naturopplevelser.

Det er viktig at kommunene via sin planlegging sikrer muligheten til et spekter av naturopplevelser i flerbrukssonene, og at de delene av flerbrukssonene som omfattes av forslaget om nasjonalparkutvidelse ikke utnyttes i en slik grad at deres verdi som mulig nasjonalparkområde avtar.

Flerbrukssonene er vist på fig. 3.1. og 3.2., og ligger stort sett utenfor dagens nasjonalpark. Slike soner foreslås i området Skogasetter - Høvringen - Smukksjøsetter - Putten-Formokampen, og i området Mysusetter - Raphamn - Furusjøen - Fryadalen. Det kan også lages en flerbrukssone sørvest for Atnsjøen. Figurene viser at stort sett foreslås de samme flerbrukssonene i både barmarks- og snøperioda.

Disse områdene er valgt fordi de ligger omkring utfartssteder og større konsentrasjoner av hytter og overnattingsbedrifter. De inneholder både snauffjell og skog, og gir dermed også muligheter for uvarsløyper. I flerbrukssonene utenfor parken kan det være forholdsvis omfattende tilrettelegging, f.eks. maskinpreparering av løyper vinterstid.

Felles for ferdselssonene og flerbrukssonene er at det bør gjennomføres studier for å klarlegge nærmere hvilke opplevelseskvaliteter brukerne ønsker, og hvor store arealer av ulike kategorier som trengs i framtida for å sikre mulighetene for et variert friluftsliv.

3.5 KANALISERING AV FERDSEL

For å redusere ferdselen i Vulufjellet og området Smiubelgin - Sletthø må den kanaliseres over i andre områder. Dette kan gjøres ved å legge ned noen merka stier, merke nye stier i andre deler av området og følge opp omleggingen med informasjon på forskjellige nivå. Nedlegging av merka stier gjøres rent praktisk ved at merking og skilting i terrenget fjernes.

Selv om de merka stiene legges ned vil det fremdeles være noe ferdsel i de særskilte vernesonene. En antar imidlertid at den indirekte styringen vil være tilstrekkelig til å få en vesentlig reduksjon av ferdselen i områdene. Dersom det likevel på sikt fremdeles er for stor ferdsel, kan vernereglens muligheter til adgangsbegrensning i klart avgrensede perioder og områder nyttes. Gjennomføring av slike tiltak er imidlertid den absolutt siste og minst ønskelige utvei, og vil bare bli gjennomført etter svært nøye vurderinger.

3.5.1 TILTAK FOR Å REDUSERE FERDSELEN I VULUFJELLET

For å nå målsettingen for dette området er det nødvendig å redusere ferdselen både i snøperioden og barmarksperioden.

Endring av hyttevandrerens bruksmønster.

Hyttvandrerens bruk av området kan trolig reduseres ved å styre ferdselen omkring Vulufjellet. For barmarksperioden medfører det nedlegging av de merka stiene:

- * Mysusetter - Bjørnhollia via Musvollaldalen
- * Rondvassbu - Eldåbu via fremre Steinbudalen

Ferdselen bør i stedet ledes over på de allerede merka stiene:

- * Mysusetter - Rondvassbu
- * Rondvassbu - Bjørnhollia via Illmandalen
- * Bjørnhollia - Rondetunet via Voldalen (øst for Geitsida)
- * Bjørnhollia - Eldåbu via Vuluvata

Ferdselen bør også ledes over på følgende ruter som i dag er dels merka og dels umerka i barmarksperioden:

- * Spranget - Glitterdalen - Kvamsnysetrene - Eldåbu
 - * Mysusetter - Luseby
 - * Bjørnhollia-Fagervoll-Holtet-Atnabru (like vest for Atnsjøen)
- De umerka delene av disse rutene bør merkes i barmarksperioden.

Vinterstid går det i dag umerka skiløyper på strekningen:

- * Mysusetter - Bjørnhollia via Musvollaldalen
- * Rondvassbu - Eldåbu via fremre Steinbudalen

Løypene følger i stor grad sommertraseen. Vinterstid bør ferdselen langs disse traseene forsøkes ledet over på følgende traseer:

- * Den allerede merka løypa Mysusetter - Rondvassbu
- * Den faste umerka traseen Rondvassbu - Bjørnhollia via Illmandalen. Traseen merkes som nå i påska.
- * Den faste umerka traseen Bjørnhollia-Eldåbu via Vuluvatna
- * Den allerede merka skiløypa Mysusetter-Luseby

- * Den allerede merka skiløypa gjennom Glitterdalen og i Fryadalen fra Luseby til Kvamsnysetrene
- * Skiløypa Bjørnhollia-Fagervoll (Atnsjøen) , som ved Fagervoll knyttes til løypa Atnbru-Straumbu (se senere)

Fra reiselivsnæringa er det ønske om å knytte sammen de merka skiløypenettene i Ringebufjellet og området Furusjøen-Høvringen. Det medfører nymerka skiløype på strekningen Kvamsnyseter - Eldåbu - Ringebufjellet. En slik merking er også ønskelig for å kanalisere ferdselen omkring Vulufjellet, og bør gjennomføres.

For å øke tilbudet, og avlaste rutenettet i det sentrale Rondane, bør den eksisterende stien fra Atnabru langs vestsida av Atnsjøen via Holtet til Fagervoll merkes. Derfra bør det merkes sti i furuskogen vest for nordre del av Atnsjøen/nedre del av Atna opp til Straumbu. Derfra kan det legges trasee etter eksisterende kjerrevei i østsida av Atndalen nordover til Stadsbuøyen, hvor den møter ei rute fra Dørålen og kommer inn på rutenettet i Alvdal Vestfjell. Sommerstid bør også den gamle kjerreveien fra Bjørnhollia til Fagervoll ved Atnsjøen merkes.

Vinterstid er det sørvest for Atnsjøen en delvis merka skiløype mellom Atnbru, Holtet, Voldalen og Rondetunet. Denne løypa bør merkes. En bør også vurdere å merke skiløype fra Holtet til Fagervoll og videre i furuskogen vest for Atnsjømyrene til Straumbu. Fra Straumbu kan skiløypa følge den nevnte kjerreveien nordover.

Det er en umerka sti vest for Ula elv på strekningen Rondvassbu-Spranget, og øst for Ula på strekningen Spranget - Bergetjernområdet (like nord for Mysusetter). Disse strekningene bør merkes, hvilket gir en langt hyggeligere trasee enn i dag hvor de fleste følger bilveien.

Dersom brukerne følger traseen vest for Ula på strekningen Rondvassbu-Spranget vil det fra Spranget trolig være mer "naturlig" å gå Glitterdalen i barmarksperioda ved tur fra Rondvassbu til Eldåbu enn å ta rett østover over Flatfjellet. For å gjøre det lettere å gå Glitterdalen bør det merkes ny sti fra Spranget til Storhaugbekken og ned i Glitterdalen. Her kan det bli noen problemer på grunn av myrområder, men det er trolig fullt mulig å legge sti der.

For hyttevandrere vil en tur gjennom den frodige Glitterdalen og Fryadalen gi kontakt med skog, en naturtype som de ellers knapt opplever langs merka stier i Rondane. En tur i dette området gir også imponerende kontrast mellom skogen og Smiubelgin. Stigningen østover fra Kvamsnyseter gir flott utsikt.

En tur etter denne ruta gir dessuten større nærhet til vatn og vassdrag enn det som er vanlig i Rondane. Luseby er forøvrig en perle med sine gamle buer ved bredden av Furusjøen. Fiskere har gode muligheter i nedre deler av Glitra, i Furusjøen og i Frya.

Traseen Bjørnhollia-Eldåbu via Vuluvatna beholdes som nå, for å gi forbindelse mellom de to hyttene. Omleggingen kan føre til økt ferdsel langs denne ruta. Det er ikke ønskelig. En håper imidlertid at de foreslåtte endringene i stor grad vil styre

ferdselen omkring Vulufjellet, slik at ferdseien på strekningen ikke øker.

Den merka stien mellom Eldåbu og Rv 220 bør legges lenger sør, om Eldåseter og Tverrhøgda (vest for Bølhøgda), slik at ferdseien over myrområdene reduseres.

Endring av andre gruppers bruk av Vulufjellet

Deler av området, særlig ytterkantene, brukes fra konsentrasjonene av hytter og overnattingsbedrifter ved Mysusetter, Furusjøen og Rondablikk, og nærliggende utfartssteder. Aksjonsradiusen er lengst vinterstid.

Det er også ønskelig at flest mulig av brukerne i andre grupper enn hyttevandrerne trekkes vekk fra Vulufjellet. Og at de i større grad orienterer sin bruk mot de vestlige områdene sør for Smiubelgin, hvor det allerede er betydelig ferdseil. Gjenåpning av Peer Gynt hytta, et korttrutenett vest for veien mellom Mysusetter - Spranget og informasjon kan være virkemidler for å redusere bruken av vestre del av Vulufjellet. En bør også i større grad satse på å orientere brukerne mot Tjørnseterfjellet og Raphamn/Kringseterområdet.

Ulemper for brukerne

De foreslått endringene vil i først rekke berøre hyttevandrerne, ved at strekningen Rondvassbu - Eldåbu via Glitterdalen blir noen kilometer (og kanskje ca 1 time) lengre enn traseen gjennom Steinbudalen. For de som ønsker å møte lite folk på turen, kan det kanskje også bli for "fullt" langs enkelte stier. Og for de som ønsker å gå i høgdfjellet kan kanskje noen av de nye traseene bli liggende for mye i skog.

Det er derfor vurdert ei rute over skoggrensa på kanten av Vulufjellet mot Glitterdalen og Frydalen. Denne vil gi mindre høgdeforskjell, og være lettere å gå enn traseen i dalene. For å passere nedre Tverrglitra må en imidlertid forholdsvis langt inn. I Skjerillhøområdet er det imidlertid fine områder for reinen (gode beiter og snøfonner for avkjøling). I denne omgang er derfor dette alternativet forlatt.

Miljøkonsekvenser p.g.a. omlegging av stiene ?

Omleggingen fører til at ferdseien øker i noen områder, hvor det kan oppstå skader på naturgrunnet. De fleste av disse områdene har imidlertid allerede så stor ferdseil, at det prosentvis blir liten økning i ferdseien. En kan stort sett ikke se at omleggingen vil føre til miljømessige ulemper.

De største betenkelighetene er at økt ferdseil på strekningen Mysusetter - Rondvassbu kan gjøre det vanskeligere for reinen å bruke trekkveiene over Ula. Problemet kan øke med en merket trase langs Ula. Det er uvisst om dette vil ha virkning, fordi det allerede er stor ferdseil på denne strekningen. Stengning av bilveien framfor Spranget, samt orientering av ferdseien vestover, kan kanskje avdempe problemet.

Gjenåpning av Peer Gynt hytta kan gi problemer, fordi denne ligger i ett av trekkområdene gjennom Smiubelgin. Det er allerede stor ferdseil i dette området. Økt ferdseil omkring hytta kan likevel hindre reinen i å passere området. Utfra en totalvurdering (håp om at andre områder frigjøres) kan en

likevel godta økt ferdsel i dette området. Til gjengjeld er det ikke ønskelig at den totale ferdsel til området økes.

3.5.2 TILTAK FOR Å REDUSERE FERDSELEN I SMIUBELGIN - SLETTHØ

For å nå målsettingen for området er det nødvendig å redusere ferdselen der både i barmarksperioda og snøperioda.

Endring av hyttevandrernes bruksmønster.

Hyttevandrernes bruk av området kan trolig reduseres ved å styre en del ferdsel utenom det. Dette medfører i barmarksperioden nedlegging av den merke stien Dørålen - Rondvassbu gjennom Langholet, og omlegging av dagens merke sti Haverdalsseter - Høvringen over Sletthø.

Det burde ikke gi hyttevandrerne problemer om ruta om Langholet legges ned, fordi den er lang og det er et godt alternativ å gå den vanlige traseen via Rondvassdalen.

Det er kommet forslag fra Dovre fjellstyre om å legge ned den merke stien mellom Storvatnet og Høvringen av hensyn til reinen, og heller merke fra Storvatnet rundt Hornsjøhø på nordsida og direkte til Høvringen om Langvatnet.

Forslaget er interessant, og ville trolig være positivt for villreinen, men traseen vil sannsynligvis bli for lang. For å gjennomføre forslaget vil en også muligens måtte tilby overnattingsmulighet i det området i en lengre tid av året. Det er ikke ønskelig. De allerede forslåtte omleggingene av ferdselen er dessuten så omfattende, at en i første omgang vil ha nok med å gjennomføre disse og høste erfaringer.

For å redusere problemene med dagens løype bør det imidlertid gjennomføres en mindre omlegging ved Sletthø, ved at den framtidige stien tar av fra laveste punkt mellom Hornsjøhø og Sletthø og følger stien mot Langvatnet og derfra eksisterende stier ned til Skogaseter og Høvringen.

Utfra naturvern hensyn er det også ønskelig å legge ned den merke stien Høvringen - Dørålsetrene via Dørålvatnet. Denne må imidlertid beholdes fordi den er eneste realistiske mulighet til trase mellom Dørålsetrene og Høvringen. Det er likevel en måsetting å redusere ferdselen langs ruta, og heller få den over på hovedtraseene gjennom Rondane.

Ingen av de nevnte traseene er i dag merke vinterstid. Sommertraseen brukes imidlertid i stor grad vinterstid, og det er derfor grunn til å tro at endring av merkinga i barmarksperioda (og informasjon og endring av rutenettet på kartene) vil redusere også vinterbruken. (Det er allerede merke skiløype fra Langtjern til Skogaseter og Høvringen). Ruta om Langholet brukes ikke vinterstid på grunn av rasfare.

Endring av andre gruppers bruk av området Smiubelgin - Sletthø

De ytre delene av området brukes litt også av andre brukergupper. Noe av denne ferdselen bør styres over i andre områder, særlig mot Skogaseter - Kuvaområdet og Karihaugen - Formokampenområdet.

Ulemper for brukerne

En kan ikke se at de foreslått endringene vil føre til vesentlige ulemper for noen av brukergruppene.

3.6 INFORMASJON

3.6.1 INFORMASJON OG VEILEDNING ER VIKTIG

Informasjon og veiledning er viktige og utfordrende oppgaver i nasjonalparkforvaltningen. Det er nødvendig med vesentlig økt satsing på dette området. Informasjon om nasjonalparkene har som mål å:

- Skape almann forståelse for betydningen av naturvern generelt og vern av store urørte områder som nasjonalparker spesielt.
- Skape forståelse lokalt for nasjonalparkens samfunnsmessige betydning, herunder verdi for reiseliv, undervisning, helse, trivsel, egen historie, o.s.v.
- Gjøre den enkeltes opplevelse rikere gjennom generell informasjon om dyreliv, planteliv, natur- og kulturhistoriske forhold m.v. og gjennom beskrivelse av hvordan naturgitte forhold, økologisk utvikling og kulturpåvirkning kan leses ut av elementene i landskapet (naturtolkning).
- Gi veiledning om bruk slik at sårbare områder unngås og bruken ellers skjer så skånsomt som mulig.
- Orienterere om gjeldende bestemmelser i den enkelte park.

I USA blir informasjon sett på som en ideell strategi for å forvalte villmark, bl.a. fordi brukeren selv kan velge om hun vil reagere på informasjonen eller ikke, og dermed bevarer en følelse av frihet. Slik sett blir forvalteren mer en hjelpsom guide enn en som begrenser og regulerer.

Mer oppmerksomhet mot nasjonalparkene kan øke presset på dem. Uheldige utslag av dette bør motvirkes gjennom valg av informasjon, innhold og retning for informasjonen og andre forvaltningstiltak.

3.6.2 INFORMASJON OM RONDANE OG NASJONALPARKEN

Det må lages en informasjonspakke for Rondane.

Alle kommunene, etatene og interessegruppene var positive til at det ble gitt mer informasjon om Rondane og nasjonalparken. Også i brukergrupper var det ønske om mer informasjon.

A nå brukergruppene og brukerne med informasjon slik at den blir effektiv er ikke enkelt, og krever nøye planlegging. Det konkrete informasjonsarbeidet blir således for omfattende til at det kan behandles særlig nøye her. Det bør derfor startes et eget prosjekt om informasjon om Rondane, de andre nasjonalparkene i regionen og andre naturområder. Det er viktig at en ser på områdene innen og utenfor parken som en helhet.

Eksemplet hyttevandrere i Rondane

For å konkretisere informasjonsforslaget litt, foreslås det her hvordan informasjonen kan legges opp i forhold til en av brukergruppene, nemlig hyttevandrerne sommerstid. Denne gruppen velges som eksempel, fordi den er viktig for å få endret

arealbruken i deler av Rondane. Vi vet også en del om hvilke informasjonskanaler de kan nås gjennom.

Hyttevandrere må møtes av informasjon om Rondane og det nye rutenettet på turistkontorene og ved innfallsportene til Rondane. Her bør det settes opp skilt, og bokser med brosjyrer. Brosjyrene kan gi detaljert informasjon om natur og kultur langs traseene. Det bør settes opp informasjonstavler på turisthyttene, og vertene på disse bør få en viktigere rolle i informasjonsarbeidet. Det vil også være viktig å informere gjennom DNT (bl.a. "Fjell og Vidde"). Oppsynet for nasjonalparken bør inn i informasjonsarbeidet i større grad, og det burde kunne tilbys ekstra jobber som guider i de mest intensive periodene.

Det er viktig at planleggingskartene blir endret til den sesongen da ruteendringen skjer. Nedlegging av merka stier, ny merking og informasjonen må gå hånd i hånd. Både for at omleggingen skal bli effektiv, og for å hindre at folk tuller seg bort i overgangsfasen. En endring av kartene til Statens Kartverk er også viktig, men er vel neppe gjennomførbart før kartene skal revideres av andre årsaker.

Informasjonssentra

Det er stor interesse for informasjonssentra. Siden det er flere klart adskilte innfallsporter til Rondane nasjonalpark, bør en trolig satse på spredning av informasjonstiltakene via flere mindre informasjonssentra/utstillinger. Det er mest aktuelt å etablere disse i samarbeid med andre interesser, som fjellstyrer, leirskoler, reiselivsnæringa o.a.

Tendensen går i retning av at større informasjonssentra som miljøvernmyndighetene engasjerer seg i dekker et bredere miljøvern faglig spekter enn bare det enkelte verneområde. Disse søkes også plassert der det allerede samles mye folk, som ved viktige trafikkknutepunkt og viktige og mye besøkte reisemål mv. Spørsmålet om informasjonssenter/-utstillinger sin plass i informasjonsarbeidet må inngå i arbeidet med informasjonspakka.

3.7 NYE VERNEREGLER FOR RONDANE NASJONALPARK

Kapittel 6 inneholder forslag til nye verneregler for dagens nasjonalpark. Det er ikke aktuelt å gå videre med forberedelser for å få gjort disse gjeldende før etter stortingsbehandlingen av "Ny landsplan for nasjonalparker", og det er mulig at det utsettes til det er avklart om det blir utvidelser av nasjonalparken.

4. RETNINGSLINJER OG TILTAK

4.1 GENERELT OM DISPENSASJONER

Med en vedtatt forvaltningsplan blir det bedre mulighet for å gi flerårige dispensasjoner fra vernereglene. For en del dispensasjoner bør det derfor som forsøksordning gis dispensasjon for 3 år. Dersom dette fungerer bra bør disse gis for enda lengre perioder, f.eks. 5 år. Dispensasjonene bør rullere parallelt, slik at det ved starten av hver periode blir en samlet vurdering av alle dispensasjonene. Dette innpasses i rulleringen av forvaltningsplanen. Dispensasjonsmuligheten bør praktiseres særlig strengt i de særskilte vernesonene.

Flerårige dispensasjoner kan gis:

- for bruk av motorkjøretøy i forbindelse med drift av Rondvassbu og Peer Gynt hytta
- for bruk av snøscooter til merking og vedlikehold av stikka skiløyper
- for gjennomføring av Rondarennet og bruk av motorisert kjøretøy i forbindelse med det
- for nødvendig transport til hytter og buer

For alle dispensasjonene fra forbudet mot motorisert ferdsel skal det kunne fastsettes nærmere regler for kjøringa, f.eks. tidspunktet. For å bedre oversikten over bruk av motoriserte kjøretøy i parken må brukeren notere dato, antall turer og hvor turene har gått. Dette rapporteres hvert år.

4.2 MERKA STIER OG LØYPER

Merka stier

Fig. 3.1. viser forslaget til merka stinett i Rondaneområdet. Det viser at dagens merka stinett beholdes, men med noen endringer, jf. kap. 3.5.

Rutenettet i flerbrukssonene må vurderes i hvert enkelt tilfelle, og det er for omfattende å ta dette med i selve planen. I vedlegget er det imidlertid et forslag til merka stinett i flerbrukssona ved Høvringen. Det er basert på Høvringen aktivitetsselskap sitt forslag til et merka stinett omkring Høvringen.

Merka løyper

Fig. 3.2. viser forslag til framtidig merka løypenett i Rondaneområdet. I forslaget er dagens nett av merka skiløyper beholdt. I tillegg bør det merkes noen løyper i utkanten av Rondane og i Atndalen.

Fra reiselivshold er det foreslått at strekningen Kvamsnysetrene - Ringebuffjellet merkes med permanente staker. Dersom dette gjennomføres vil stakene trolig bli svært synlige i landskapet i barmarksperioden, og vil nok av mange bli oppfattet som et stygt inngrep.

En annen grunn til at det ikke bør være permanent staking er at vinter- og sommerrutene ikke alltid følger hverandre p.g.a.

terrengforhold, vernehensyn m.v. I dag merkes mange skiløyper i Rondane med bambusstaver som tas ned etter vinteren. Dette ser ut til å fungere bra, og skulle være tilstrekkelig merking også på strekningen Ringebuffjellet - Kvamsnysetrene.

Villreinen bruker i dag Fryadalen og myrene innenfor til vårbeite. Det er derfor viktig at det ikke legges til rette for vårskiløpning i området. Merkingen bør derfor fjernes senest 15.4. eller 2. påskedag.

Det er kommet ønsker om merking av løypa til Fremre Gjetarbu. En går fortsatt mot merking dit, da dette trolig vil lede flere personer inn i området enn de som allerede bruker det uten merking. Med skiløperes store aksjonsradius, vil en merka løype kunne føre til mer trafikk inn i den sona der vernet er sterkt prioritert.

Fra Sel kommune og reiselivshold er det kommet ønske om maskinpreparering av løyper i nasjonalparken, særlig strekningen Høvringen - Mysusetter. Å begynne med maskinpreparering er å innføre en ny praksis i parken og øke takten i tilrettelegging for visse typer friluftsliv der. Dette øker den motoriserte ferdselen. Det er ikke ønskelig fordi det reduserer graden av urørthet, og trolig reduserer den naturopplevelsen som mange søker.

Løypekomiteen på Mysusetter ønsker at det gis tillatelse til å henge sporplog etter kjøretøy som likevel foretar varetransport til Rondvassbu og Peer Gynt hytta. Det er svært tungt å dra sporplog, og det er derfor lite trolig at det vil være mulig å dra en sporplog etter kjøretøy som allerede brukes til varetransport uten at dette går utover nyttelasten på kjøretøyet. Det er derfor grunn til å anta at dette vil føre til økt bruk av motorisert kjøretøy i nasjonalparken, hvilket ikke er ønskelig. Det bør derfor heller ikke gis tillatelse til å dra sporplog i forbindelse med varekjøring.

Den eksisterende kjøring i forbindelse med merking og kontroll av løypenettet er tilstrekkelig til å lage en hard såle for skiløpere. Maskinpreparerte løyper bør legges utenfor nasjonalparken og høg fjellet til lavereliggende skogklede deler av terrenget. Dette synes også mest praktisk da løypene ikke fyker så lett igjen der.

Dispensasjon for merking av stier og løyper

Etter forslaget til nye verneregler er det i utgangspunktet ikke tillatt å merke stier og løyper i nasjonalparken. Merking er likevel tillatt når den skjer i henhold til forvaltningsplanen. For bruk av motorisert kjøretøy ved merking må det også søkes dispensasjon fra forbudet mot motorisert ferdsel.

4.3 MOTORISERT FERDSEL OG BRUK AV VEIER

4.3.1 GENERELT

Motorisert ferdsel i nasjonalparken kan være nødvendig av flere grunner. Den har imidlertid også negative sider, bl.a. berører den noe av det mest karakteristiske med urørt natur, nemlig fraværet av støy og møtet med motoriserte kjøretøy. Bruk av motoriserte kjøretøy øker også en persons aksjonsradius, hvilket kan føre til økt ferdsel i avsidesliggende områder.

Skal et område bevares mest mulig urørt må en også bevare det som karakteriserer et urørt område, bl.a. at det ikke er motorisert ferdsel der. Motorisert ferdsel i en nasjonalpark bør derfor holdes på et absolutt minimum.

Det har vært misforståelser om adgangen til å transportere personer som blir syke eller skader seg i nasjonalparken. Dispensasjoner for bruk av motorisert kjøretøy gir imidlertid også tillatelse til transport av syke og/eller skadede personer samt nødvendig personell til å bistå ved transporten.

I Vuluffjelldelen av parken gis det idag tillatelse til traktortransport av elg langs to markerte sleper som tidligere er kjørt med traktor. I tråd med ønsket om å holde motorisert ferdsel på et minimum, samt å unngå slitasje bør det ikke gis lignende tillatelser i framtida.

4.3.2 VEIER

En gjennomgang av bilveinettet i Rondaneregionen viser mangel på store områder uten bilveier, ikke mangel på bilveier, fig. 2.1. For å forhindre nye bilveier i nasjonalparken, og for å forhindre motorisert ferdsel, bør det ikke bli mulig å utbedre gamle vegråk til enkle traktorveier eller bygge bilveier. Vedlikehold av eksisterende veier bør likevel tillates, men ikke å ta masse til slike i eller like utenfor parken.

For å ikke ødelegge for utøvelsen av reinsjakt bør en være særlig restriktiv med å gi dispensasjoner for bruk av motoriserte kjøretøy på veier under reinsjakta.

Veien til Rondvassbu.

Utover dispensasjoner til bestyrerne på Rondvassbu og andre som har nødvendige ærend i forbindelse med drift/vedlikehold av Rondvassbu eller vegen dit, gis det årlig 5-10 dispensasjoner for motorisert ferdsel på veien Spranget - Rondvassbu. Antall dispensasjoner er således ikke noe stort forvaltningsmessig problem idag. Det må likevel foretas en "grenseoppgang" for å få klarere regler for bruken av veien.

Målet med nasjonalparken er å sikre natur så urørt som mulig. Vide dispensasjonsmuligheter for persontrafikk med egen bil til Rondvassbu vil være å bryte med disse intensjonene. Å bevare et område mest mulig uberørt, selv om det allerede er bilvei der, innebærer at det legges sterke restriksjoner på biltrafikk. Bilveien til Rondvassbu krysser også alle villreinsens viktige

trekkveier over Ula. Motorisert ferdsel på tvers av reinens trekkretning kan redusere dens bruk av trekkveien.

Av nevnte grunner må det følges en streng praksis m.h.t. dispensasjoner for bruk av veien Spranget- Rondvassbu. Det er imidlertid vanskelig å lage en helt klar "grenseoppgang" når det gjelder dispensasjoner. Det vil alltid være rom for skjønn. Her gis veiledning i en del type saker:

a) Bestyrerne av Rondvassbu bør i forbindelse med drift av turisthytta ha tillatelse til å trafikkere veien med motorisert kjøretøy. Dispensasjonen bør gis for perioder på flere år.

For å holde den motoriserte ferdsel på et lavt nivå, og for å redusere antall parkerte kjøretøy på Rondvassbu, tillates ikke personalet der å bruke egne motorkjøretøy til og fra turisthytta. Slik transport samordnes med bestyrernes transport.

b) Det kan gis tillatelse til bruk av eget motorisert kjøretøy for personer som skal utføre nødvendig arbeid på Rondvassbu eller veien inn dit.

c) Det kan gis dispensasjon til bruk av motorisert kjøretøy på bilveien i forbindelse med relevant vitenskaplig arbeid, dersom dette må utføres i Rondane. Også her må transportbehovet vurderes konkret.

d) Dispensasjon med utgangspunkt i funksjonshemning kan gis til privatpersoner eller grupper av personer når disse har særlig tilknytning til Rondane, eller har andre særlige grunner for å komme seg til Rondvassbu. Det er altså ikke tilstrekkelig dispensasjonsgrunn at en person er syk, gammel eller har funksjonshemning. Bakgrunnen for dette er at det i Norge er meget gode muligheter for å nå attraktive høgfjellsområder med bil, også i Rondane. Som definisjon av funksjonshemning gjelder reglene i "Lov om motorferdsel i utmark".

Det er vanskelig å fastsette et tall for turer som hvert år kan tillates etter denne typen dispensasjoner. Det er imidlertid ikke ønskelig at antall turer øker utover dagens nivå, og antall dispensasjoner bør derfor holdes på dette nivå.

e) Eiere av buer i området kan etter søknad få tillatelse til et fast antall turer pr. år for nødvendig transport av brensel og materiale til vedlikehold.

f) Det bør gis tillatelse til motorisert ferdsel i forbindelse med oppsynsvirksomhet og i forvaltningsøyemed. Også i forbindelse med slik virksomhet bør motorisert ferdsel begrenses mest mulig.

Parkeringsplassen på Spranghaugen

Denne er et stygt og skjemmende inngrep. For å gjøre dette utsiktspunktet penere, skape mer ro der, forhindre økende slitasje og for å gjøre en bedre i stand til å ta imot eventuell økt ferdsel på strekningen Tjønnbakken - Rondvassbu bør parkeringsplassen og bommen på Spranget flyttes mot Tjønnbakken. Det bør også i framtida stå benker på Spranghaugen, og det bør settes opp en informasjonstavle. Det bør også gjennomføres tiltak for rask gjengroing av

parkeringsplassen.

Veien til Peer Gynt hytta.

Betraktninger under avsnitt 4.3.2. om veien til Rondvassbu, underpunkt a, b, c, e og f bør også gjelde for veien til Peer Gynt hytta. Dersom Peer Gynt hytta opphører som kafe skal dispensasjonen til bruk av veien endres i henhold til dette.

4.3.3 DISPENSASJONER FOR MOTORISERT FERDSEL VINTERSTID

For å unngå ekstra belastning på dyrelivet i den sårbare vårperioda bør det fastsetts en siste dato for bruk av snøscooter. Det er vanskelig å si hvilken dato det bør være, men en siste dato kan være 15.4. eller 2. påskedag hvert år.

Dispensasjoner for vintertransport til turisthytter

Det bør gis flerårig dispensasjon til motorisert ferdsel vinterstid (etter fastsatt trasee) for vedlikehold og drift av turisthyttene. Disse dispensasjonene bør heller ikke i framtida begrenses til et bestemt antall turer.

Dersom kafedriften på Peer Gynt hytta ikke opprettholdes i vintersesongen, må det søkes ny dispensasjon for motorisert ferdsel dit. En slik søknad må da behandles som andre dispensasjoner for transport til buer/hytter i parken.

Fra DNT er det ønske om å frakte faste gjester med motorisert kjøretøy mellom Spranget og Rondvassbu vinterstid. Det vises til at dette er tillatt inn til Glitterheim (i Jotunheimen nasjonalpark), og at det er nødvendig for å sikre økonomisk drift av Rondvassbu. Frakting av gjester vinterstid til Glitterheim var en etablert praksis før nasjonalparken ble opprettet. Å starte frakting av faste gjester mellom Rondvassbu og Spranget vil være å innføre en ny praksis i Rondane, og kan ikke sammenlignes med situasjonen i Jotunheimen.

Denne strekningen er en av de mest brukte traseene for skiløpere i nasjonalparken. Det kan derfor tenkes konflikt mellom skiløpere og økt motorisert ferdsel. Tillatelse til å frakte faste gjester er dessuten et nytt trinn i tilretteleggingen i et område som ønskes så uberørt som mulig, herunder minst mulig motorisert ferdsel. Det er derfor ikke aktuelt å gi DNT tillatelse til bruk av motoriserte kjøretøy for å frakte gjester til Rondvassbu.

Andre dispensasjoner for motorisert vintertransport

I Vulufjell statsalmenning er det inngått en treårig avtale mellom Gudbrandsdal Skogforvaltning og Vulufjell fjellstyre, der fjellstyret gis tillatelse til maksimalt 26 turer med snøscooter hver vinter for transport av ved og varer innen statsalmenningen. Denne avtalen skal dekke kjørebehovet til de som har hytte/bu i statsalmenningen.

Av de statsalmenningene som er berørt av nasjonalparken er det bare Vulufjell som har en slik avtale. For å få ens praksis for nasjonalparken bør nevnte avtale oppheves, og hver enkelt søknad bør behandles individuelt med sikte på 3-5 årige avtaler.

En stor del av Vulufjell statsalmenning er foreslått som særskilt vernesone. Det tilsier at området forvaltes særlig strengt, også i forhold til motorisert ferdsel vinterstid. Kjøringen i området bør i størst mulig grad legges langs den merke sommer traseen mellom Volutjernene (hvor de fleste hyttene er) og Eldåbu.

Ettersom forvaltningsplanen fastsetter hvilke vinterløyper som skal merkes, kan det gis flerårig dispensasjon for bruk av snøscooter ved merking og vedlikehold av skiløyper. I framtida kan det også gis flerårige tillatelser for bruk av snøscooter til preparering og merking av skiløypa til Rondarennet.

Det kan vinterstid gis dispensasjon til bruk av motorisert kjøretøy i forbindelse med relevant vitenskaplig arbeid, dersom dette må utføres i Rondane. Også her må transportbehovet vurderes konkret.

Andre dispensasjoner

Båtruta på Rondvatnet og tilhørende anlegg kan etter nærmere regler opprettholdes. Det bør fastsettes grense for motorens yteevne, og en bør vurdere om bruk av elektrisk motor er fordelaktig miljømessig.

Idag er det svært strenge regler for å bruke luftfartøy i nasjonalparken. Det kan imidlertid tenkes situasjoner der transport med f.eks. helikopter kan føre til vesentlig færre transporter enn med andre kjøretøy. Bruk av luftfartøy i forbindelse med drift og vedlikehold av buer og hytter bør derfor være mulig. Forutsetningen må være at dette vesentlig reduserer transporten med andre motoriserte kjøretøy, og at det totalt sett fører til mindre belastning på naturen i Rondane.

For å redusere markslitasjen ved bruk av traktor til Eldåbu gjetarbu bør det vurderes om antall turer dit kan reduseres sommerstid til fordel for vintertransport. Det bør også vurderes om noe av transporten heller kan skje med kløvhest.

4.4 BYGNINGER I NASJONALPARKEN

4.4.1 GENERELT OM BYGNINGER I NASJONALPARKEN

Det er ikke ønskelig med flere hytter/buer i nasjonalparken, eller at eksisterende bygninger utvides. Dette fordi det ikke er ønskelig med flere inngrep, og fordi nye bygninger og/eller utvidelser lett fører til mer ferdsel og krav om motorisert ferdsel. Vedlikehold og reparasjoner av eksisterende buer/bygningsmasse må likevel være tillatt. Utover Rondvassbu og Peer Gynt hytta må det ikke tillates nye overnattingsbedrifter/kafeer.

Gamle steinbuer er verdifulle kulturminner, og bør restaureres til den standard de hadde hadde tidligere.

Dersom hytter eller buer i nasjonalparken skal selges, bør statlige myndigheter eller fjellstyret kjøpe stedet. Dette gir bedre kontroll med aktiviteten.

Naturen er særlig sårbar om våren. For å gi ekstra beskyttelse

til området bør turisthyttene i Rondane være stengt fra 2. påskedag eller 15.4. til ca 20.6. Dette er likevel en lavsesong i fjellet, og f.eks. vårskiløpning bør legges til områder med et mindre sårbart dyreliv.

4.4.2 RONDVASSBU

Rondvassbu har en viktig funksjon for fjellvandringen i Rondane, og denne funksjonen bør opprettholdes. Det store antall senger, den relativt høge standarden og den utvidede åpningstida vinterstid gjør at det må være et høgt belegg på Rondvassbu for at den skal kunne drives økonomisk. En er inne i en utvikling der påkostninger og generelt høgt kostnadsnivå gir behov for utvidet og endret drift. Dette sees bl.a. i satsingen på faste gjester.

Bruken av Rondvassbu må imidlertid også avpasses etter målene med parken, og sees i forhold til den langsiktige forvaltningsstrategien. I kommende planperiode bør således ikke antall sengeplasser eller standarden på Rondvassbu økes.

Unntak må være krav som kommer som følge av arbeidsmiljølov o.a. Det må imidlertid være tillatt med alminnelig vedlikehold og reparasjoner. Det enkle friluftsliv, og hytte til hyttevandrere bør prioriteres framfor satsing på faste gjester, selv om dette medfører redusert standard.

Rondvassbu ligger så sentralt i fjellområdet at fastboende skiløpere relativt lett når over store områder. Dette kan føre til forstyrrelse av villreinen i dens vinterområder. Åpningstiden må derfor i hvertfall ikke bli lengre enn fra 15.2. til 15.4. eller 2. påskedag. Turisthytter som ligger like ved parken bør heller ikke få utvidet åpningstid i forhold til i dag.

4.4.3 PEER GYNT HYTTA

Peer Gynt hytta bør gjenåpnes som kafe. Den bør være åpen fra vinterferien (midten av februar) til og med påska, og i sommersesongen fra slutten av juni til midten av september. Driften må derimot ikke bli utvidet til overnattingsbedrift.

Tillegg til hytta i form av nye bygninger må ikke skje, og det må ikke tillates utvidelser utover det som er nødvendig av hensyn til sanitære forhold, arbeidsmiljø o.a. Hyttas særpregede atmosfære må bevares. Dersom det er nødvendig med tilskudd for å kunne drive hytta økonomisk innen de skisserte rammer, bør det gis offentlig støtte. Statlig overtakelse av hytta må vurderes om tungtveiende allmenne forhold tilsier det.

4.5 JAKT OG FISKE

Jakt

I utgangspunktet er alt dyreliv i nasjonalparken fredet. Muligheten til jakt på småvilt og storvilt er imidlertid en gammel rettighet som har vært utnyttet i mange år, og den er en viktig friluftslivsaktivitet. Jakt er nødvendig for å holde villreinen på et nivå som står i forhold til beitegrunnet.

Småvilt- og storviltjakt i Rondane nasjonalpark bør tillates også i framtida. Forutsetningen er at jakta er tilpasset ressursgrunnlaget, slik at viltressursene ikke overbeskattes. Jakt bør bare være tillatt på fjell- og lirype, hare, elg og villrein.

Dersom det er av fare for overbeskatning bør også jakt på disse artene kunne forbys. Jakten kan drives etter de regler som gjelder for kommunene og vilreinområdene. For at området skal få utvikle seg naturlig, må det ikke innføres nye viltarter.

I de nye vernereglene foreslås det at skadegjørende rovilt skal kunne felles dersom forvaltningsmyndighetene gir tillatelse til det.

Fiske

Fiske i almenningen er en gammel rettighet som har vært utnyttet i mange år. Fisking er dessuten en viktig friluftslivsaktivitet. Fiske bør derfor kunne drives etter de regler som gjelder for den enkelte kommune.

Nye fiskearter eller næringsdyr må ikke innføres, da dette kan påvirke den naturlige balansen i området.

Det bør være mulighet til enkle tiltak som fremmer fisket. Det har vært reist spørsmål om kalking for å bøte på skader som følge av sur-nedbør. Kalking i stort omfang og med virkning for lengre tid er avhengig av store tilførsler med kalk. Dette er igjen avhengig av maskinelt utstyr, deriblant motoriserte transportmidler.

Kalking i et effektivt omfang vil derfor generelt bryte med nasjonalparkens intensjoner. Kalking kan dessuten redusere områdets verdi som referanseområde. På den annen side kan det tenkes at kalking er ønskelig f.eks. for å holde liv i artspekteret i enkelte vassdrag. Spørsmålet må vurderes nærmere.

4.6 FERDSEL

4.6.1 FRI FERDSEL I RONDANE NASJONALPARK

Det er fri ferdsel i nasjonalparken. Denne praksis opprettholdes. Det kan imidlertid komme situasjoner der menneskelig ferdsel klart vil være i strid med naturvern hensyn, f.eks. ved forstyrrelse av sjeldne eller sårbare dyre- eller fuglearter, eller slitasje.

Restriksjoner på alminnelig ferdsel i kortere eller lengre tid i klart definerte områder kan da være et middel til å forhindre skadevirkninger på naturen, eller bøte på allerede oppståtte skader. Vernereglene gir derfor mulighet til å regulere ferdselen. Det er for tiden ikke aktuelt med slike restriksjoner i Rondane.

4.6.2 IDRETTSARRANGEMENT

Det har i mange år vært avholdt ett idrettsarrangement i nasjonalparken, Rondarennet. Dette skiløpet går opp Glitterdalen, øst for Storhaugen, forbi Grønnbu (Illmannbu) til Rondvassbu og retur til Spranget. I forbindelse med rennet blir løypa preparert og merka.

Det er en fordel om Rondarennet legges utenfor dagens park. Det bør imidlertid kunne gis dispensasjon for dette rennet også i framtida, dersom antall deltakere holdes omkring dagens nivå.

For at Rondarennet ikke skal komme i konflikt med den særskilte vernesona i Vulufjellet må den framtidige trasee ta av fra Glitterdalen opp langs Storhaugbekken og gå vest for Storhaugen i retning Spranget, for så å følge eksisterende trasee. I framtida må det søkes om dispensasjon både for å avholde rennet, og for bruk av motorisert kjøretøy til preparering og i sikringsøyemed. Dersom den skisserte trasee aksepteres, kan det gis flerårige dispensasjoner for å avholde rennet.

Rondarennet er svært varavhengig, hvilket kan føre til utsettelse av rennet i forhold til planlagt avviklingsdato. For å beskytte naturen i den sårbare perioda om våren bør derfor Rondarennet i framtida planlegges slik at det senest bli avviklet 15.4.

Nasjonalparken må ikke åpnes for flere idrettsarrangement, fordi dette øker ferdselen og ofte fører til flere inngrep. En eventuell økt ferdsel bør forbeholdes det enkle friluftsliv.

4.6.3 BRUK AV RIDEHEST OG HUNDESPANN

I Sel og Stor-Elvdal kan det bli igangsatt organiserte turer med ridehester. Hestetransport kan være positivt f.eks. ved at deler av fjellet åpnes for grupper som ellers ville ha vanskelig for å komme ut i naturen.

På den annen side kan større samlinger av hester slite sterkt på vegetasjonen. Mesteparten av Rondane har en lite slitesterk vegetasjon. Transport v.h.a. hester kan også føre til økt ferdsel i fjerntliggende deler av parken, der dette ikke er ønskelig av naturvern hensyn. For å unngå slitasje bør organiserte rideturer legges til veiene.

Hundespann øker brukernes aksjonsradius, og kan således føre til forstyrrelse i fjerntliggende deler av parken. De bør derfor ikke tillates i de særskilte vernesonene. I andre deler av parken kan de tillates etter nærmere fastsatte traseer.

4.6.4 GUIDA TURER

Guida turer kan gi personer som ikke har turfølge eller kunnskap nok til å gå i fjellet en mulighet til å oppleve det, og har muligens kanaliserende effekt. Kyndige guider kan også gi økt kunnskap om natur og kultur. Det arrangeres i dag guida turer fra Atndalen til gravene i Vuludalen.

Det bør som et forsøk startes med guida turer i Rondane, også i nasjonalparken. Guida turer kan imidlertid som annen ferdsel være en belastning for naturen. Det er vanskelig å ha en klar formening om hvilket omfang guiding kan få i Rondane, men den kan føre til økt ferdsel, og skadevirkninger selv om den skjer under ledelse av en kyndig guide som legger vekt på hensyn til naturen.

Det forutsettes derfor at guida turer legges opp i samråd med forvaltningsmyndighetene, og at de ikke legges til de særskilte vernesonene eller andre sårbare/særlig verneverdige lokaliteter (f.eks. rovfuglreir og sårbare områder for reinen).

DNTs fellesturer er en gammel tradisjon i Rondane, og følger idag det som er merka ruter sommerstid. DNT bør få en generell dispensasjon for slike turer, såfremt disse blir lagt til det framtidige nett av ferdselssoner. For å gi rundtur bør de også kunne tillates på strekningen Bjørnhollia-Eldåbua.

4.6.5 FORSKNING, OVERVÅKNING OG UNDERVISNING

Generelt

Rondane bør også i framtida kunne brukes til forskning, overvåkning og undervisning. Denne må imidlertid som annen aktivitet underordnes hovedmålet om vern av naturen.

Aktuelle tema i Rondane er å få bedre kunnskap om naturen (planter, dyr og fugler) og hvordan ulike typer av menneskelig aktivitet virker på denne. Det er også en rekke interessante tema innen kulturhistorie.

Det er behov for bedre kunnskap om de som bruker Rondane til friluftsliv og rekreasjon. Det er også behov for bedre kunnskap om hvilken rolle Rondane og nasjonalparken har for levekår og næringsutvikling i de omliggende bygder og regionen forøvrig, og hvordan en kan få til en miljøvennlig utnyttelse av nasjonalparken og tilgrensende deler av Rondane.

Evaluering av forvaltningstiltak Såvidt man vet er det første gangen det i Norge foreslås en såvidt omfattende omlegging av ferdselen for å kanalisere den utenom visse områder. I tillegg til håp om å nå de skisserte mål har en slik omlegging således generell interesse, ved at den kan gi erfaringer til andre situasjoner. Omleggingen må derfor følges opp med registrering og forskning.

5. HANDLINGSPLAN

Her gis en oversikt over når de forskjellige forslagene i forvaltningsplanen bør gjennomføres/startes, hvem som skal ha ansvar for gjennomføringen og et grovt anslag på tidsrammer ved gjennomføringen. Det forutsettes at forvaltningsplanen trer i kraft fra 1.1.1990.

Forvaltningsplanen skal gjelde i 10 år med mulighet til revisjon før det, dersom det er ønskelig. Handlingsplanen har et perspektiv på 2-4 år. Enkelte av tiltakene er foreslått startet/utført allerede i 1989 (altså før forvaltningsplanen er vedtatt).

1989

a) Det interkommunale plansamarbeidet om en naturvennlig bruk av Rondaneregionen etableres så snart som mulig. Ansvar: Kommunene, Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Hedmark, Hedmark Fylkeskommune og Oppland Fylkeskommune.

b) Det bør i 1989 startes forberedelse av opplegg for naturguiding, lysbildefordrag o.a informasjonsvirksomhet om Rondane i Rondaneområdet (og eventuelt forsøk med slike dersom det er mulig). Dette bør rettes spesielt mot de som allerede er på tur i Rondane og de som er bosatt omkring området (bl.a. skoleelevene).

På budsjettet for 1989 er det foreslått å bevilge penger til ekstra oppsyn i 2 måneder sommeren 1989. Noe av oppsynsmannens tid bør kunne brukes til nevnte informasjonsvirksomhet. Erfaringene fra dette må vurderes, med sikte på eventuelt fastere opplegg fra 1990, og bør i såfall inngå i informasjonspakka om Rondane (se pkt. h). Ulike finansieringskilder må klarlegges. Ansvarlig: Gudbrandsdal Skogforvaltning.

c) Det klarlegges om og på hvilken måte en kan få til en utvidet drift av Peer Gynt hytta. Ansvarlig: Fylkesmannen i Oppland og Gudbrandsdal Skogforvaltning

d) Det tas kontakt med frivillige organisasjoner o.a. for å restaurere gamle steinbuer til den standard de hadde tidligere. Ansvarlig: Gudbrandsdal Skogforvaltning.

1990

e) Det er ønskelig med mer kunnskap om nasjonalparkens rolle i den framtidige utvikling av regionen, og det er ønskelig med mer kunnskap om friluftslivsutøverne. Det er også viktig å evaluere de forvaltningstiltakene som foreslås i planen, bl.a. omleggingen av stinettet. I 1990 bør det derfor formuleres ett, eller flere, prosjekt omkring disse tema. Disse søkes finansiert i 1990 og startet i 1991. Ansvarlig: Fylkesmannen i Oppland i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark

f) Som et ledd i kunnskapsinnsamlingen (jf. pkt e) er det behov for bedre oversikt over antall brukere i Rondane. I barmarksperioda er veiene sentrale innfallsårer, og de viktigste av dem er bomveier. Det foreslås derfor at en

allerede fra 1990 framskaffer tall for bruken av veiene.
Ansvarlig: Gudbrandsdal Skogforvaltning.

g) Arbeidet med sikte på å få flyttet parkeringsplassen og bommen på Spranget fram mot Tjønnbakken startes. Arbeidet slutføres i 1991. Ansvarlig: Fylkesmannen i Oppland

h) Arbeidet med en informasjonspakke for Rondane startes. Dette kobles til arbeid med et prosjekt for informasjon om regionens nasjonalparker og andre naturområder. Det bør engasjeres en person i ett år. Hovedansvar: Fylkesmannen i Oppland og Gudbrandsdal Skogforvaltning.

1991

i) Stinettet legges om. Dette inkluderer merking av en del nye stier. Det praktiske arbeidet med dette gjøres av oppsynet, evt. ekstra oppsyn. Omarbeiding av kartmateriell, rutebeskrivelser o.a. forutsettes å være gjort som en del av informasjonspakka. Ansvarlig: Gudbrandsdal skogforvaltning.

1992

j) Det engasjeres en person til å klarlegge slitasje/erosjonsproblemer i Rondaneområdet. En person engasjeres for 3 måneder. Om mulig kobles dette til ekstra oppsynet for nasjonalparken. Ansvarlig: Gudbrandsdal Skogforvaltning.

k) Det fastsettes nærmere hvilken trase som kan brukes av hundekjørere.

1993

Arbeidet med rullering av forvaltningsplanen starter, og vil bl.a. omfatte arbeid med:

- mer detaljert soneinndeling (innarbeiding av de områdene som ennå ikke er plassert i noen sone)
- vurdering av spørsmålet om kalking av enkelte vassdrag med forurningsproblem

Ansvarlig: Fylkesmannen i Oppland.

6. NYE VERNEREGLER FOR RONDANE NASJONALPARK

I

I medhold av lov om naturvern av 1. desember 1954 paragraf 1 er det ved kongelig resolusjon av 21.12. 1962 fredet et område på ca. 575 kvadratkilometer av statsalmeningene i Rondane i kommunene Dovre, Sel, Nord-Fron og Sør-Fron i Oppland og Stor-Elvdal og Folldal i Hedmark fylke.

II GRENSER

Fra Storknatten (høyde 1370) på grensen mellom Dovre og Sel følges kommunegrensen østover til h. 1593 og ned i Djupdalen. Herfra følges bekken i Djupdalen, og videre Haverdalsåa til et punkt ca. 400 meter vest for stedet der turistråket gjennom Dørålgglupen krysser Haverdalsåa. Herfra går grensen sørover over h. 1448 til h. 1726, og videre litt øst over Vesleberget til munningen av Bergedalsbekken i Atna, som følges østover til almenningsgrensen.

Her faller grensen sammen med allmenningssgrensen over Elgvashø, Nordre Oksli h. 1785, h. 1534, h. 1836 til Veslesvulten. Herfra i rett linje mot sørøst til søndre enden av Bergetjern, og her følges almenningsgrensen til Valdreshøgda. Videre i rett linje sørøstover til Gråhøgda (h. 1207), herfra sørvestover over Brennflytjern til Snødøla, og videre vestover Svabudalen til Rundhø (h. 1226).

Her faller grensen sammen med almenningsgrensen fra Rundhø over Brennhø, Geitberget, brekkpunktet opp for Furusjøen og til elvemøtr Øvre Tverglitra-Glitra. Herfra i rett linje til Spranghaug (h. 1090) og videre til møtet Ljosåa og Lille Ula. Herfra følges almenningsgrensen til brekkpunktet sør for Kampstølbekken og videre høyderyggen nordvestover til Formokampen (h. 1429). Herfra litt østlig av nord til Solsidevassberget (h. 1400) og videre i nordvestlig retning til Storknatten.

III. FORMÅL

Hovedformålet med Rondane nasjonalpark er å verne et særpregede naturområde med geologiske forekomster og plante- og dyreliv i naturlig tilstand.

Formålet med nasjonalparken er også:

- Å gi almenheten mulighet til variert naturopplevelse
- Å verne kulturminner i deres naturlige miljø
- Å gi mulighet til forskning og undervisning

IV. FREDNINGSBESTEMMELSER

1. LANDSKAPET

1.1. Landskapet skal være fredet mot tekniske inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, gjerder og anlegg, jernbanebygging, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprengning og boring, drenering og annen form for tørrlegging, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, merking av stier og løyper o.l. (Opplistingen er ikke uttømmende)

Det er forbudt å bryte løs stein, mineraler eller fossiler. Det samme gjelder uttak av slikt materiale for salg.

1.2. Følgende eksisterende bygninger og anlegg m.v. skal kunne opprettholdes og vedlikeholdes, men ikke endres, ombygges eller utvides vesentlig.

- Hytter, buer og naust som er oppført med hjemmel i bruks - eller eiendomsrett.
- Hytter eid av det offentlige, oppsynshytter og hytter, naust o.l. som tilhører fjellstyrer, turistforeninger eller andre organisasjoner som driver virksomhet for bruksberettigede eller allmennheten i området. Ved oppbygging etter tap av hus ved brann, naturskade e.l. kan forvaltningsmyndighetene stille krav om utforminga av bygget, og om endret lokalisering dersom dette ikke er til vesentlig ulempe for eier eller bruksberettigede.
- Veier, vannanlegg og andre eksisterende innretninger som er nødvendige for drift av hytter, turisthytter m.v. som nevnt foran
- Stier og løyper med bruer, klopper, varder, merking o.l. som er godkjent i forvaltningsplan. Forvaltningsmyndighetene kan fjerne merking av turistløyper dersom det av hensyn til verneinteressene er ønskelig å redusere ferdselen i visse områder.
- Turisthytter, hytter o.a. med stor verdi for allmennhetens ferdsel kan kreves avstått til staten etter oregningslovens bestemmelser.

1.3. Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer kan gi tillatelse til:

- Når særlige grunner foreligger å oppføre, ombygge og utvide bygninger m.v. som nevnt under punkt 1.2.
- Oppføre bygninger og anlegg i forbindelse med oppsyn.
- Bygge bruer og klopper.
- Merke stier og løyper.

2 PLANTELIVET

2.1. Vegetasjonen, herunder også døde trær og busker, er fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art som ikke skyldes vanlig ferdsel og tradisjonell utmarksbeiting. Nye plantearter må ikke innføres.

2.2. Unntatt fra bestemmelsene i pkt. 2.1. er:

- Bruk av nedfalt virke og tørre eller friske kvister til leirbål på stedet. Tørre tre på rot må ikke hogges.
- Plukking av bær og matsopp, samt plukking av vanlige blomster og friske kvister til egen bruk.

3 DYRELIVET

3.1. Viltet (viltlevende landpattedyr, fugler, amfibier og krypdyr) er freda. Nye dyrearter må ikke innføres.

Fiske er tillatt etter gjeldende bestemmelser for lakse- og innlandsfiske. Nye fiskearter eller næringsdyr for fisk må ikke innføres.

3.2. Jakt etter reglene i viltlova er tillatt på villrein, elg, hare, fjellrype, lirype.

3.3. Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer kan gi tillatelse til:

- Felling av skadegjørende rovilt.
- Gjeninnføring av arter som lokalt er utryddet.
- Tiltak for fremme av fiske når slike tiltak ellers ikke strider mot intensjoner med fredningen.

4 MOTORFERDSEL

4.1. Motorferdsel til lands og til vanns, herunder landing med luftfartøy, er forbudt. Med landing menes også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

4.2. Unntatt fra bestemmelsene i pkt. 4.1. er:

- Motorferdsel i forbindelse med politi-, ambulanse-, brannvern og redningstjeneste. Øvelseskjøring for disse formål innen nasjonalparken er ikke tillatt.
- Motorferdsel i forbindelse med oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov.

4.3. Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer kan gi tillatelse til:

- Motorferdsel i samband med husdyrhold og utøvelse av eiendoms- eller bruksrett.
- Motorferdsel i forbindelse med transport av materialer til hytter, klopper m.v. og av brennsele, utstyr og proviant til hytter og buer.
- Motorferdsel når formålet er å merke skiløyper i henhold til forvaltningsplan
- Bruk av motorbåt på Rondvatnet etter nærmere fastsatte regler.
- Motorferdsel i andre nødvendige tilfeller når særlige grunner foreligger.

Før eventuell tillatelse gis skal transportbehovet vurderes mot mulige skader og ulemper i forhold til et mål om å redusere motorferdselen til et minimum. Alternative transportmetoder og kombinerings av flere transportbehov skal også vurderes.

5 FORURENSNING

5.1. Forurensning og forsøpling er forbudt. Avfall skal enten brennes eller tas med ut av området. Det må ikke brukes kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet. Forøvrig gjelder lov om vern mot forurensninger og om avfall.

5.2. Unntatt fra bestemmelsene er:

- Utslipp som er godkjent av forurensningsmyndighetene i medhold av gjeldende bestemmelser

6 FERDSEL OG ANNEN AKTIVITET

6.1. All ferdsel og aktivitet skal skje hensynsfullt og varsomt slik, at en ikke skader natur- og kulturverdier, forstyrrer vilt og bufe, eller er til ulempe for andre.

Bruk av ridehest er bare tillatt på eksisterende traktor- og bilveier eller langs traseer som er særskilt utpekt til dette av forvaltningsmyndigheten.

Bruk av hundespenn er bare tillatt hvis det utpekes særskilte traseer.

Bruk av motorredskap er bare tillatt i forbindelse med lovlig næringsvirksomhet og forvaltnings- og skjøtselsoppgaver.

Idrettsarrangement, jaktprøver og organisert bruk av nasjonalparken i kommersielt øyemed er forbudt.

Turlagsvirksomhet, naturguiding m.v. som legges opp i samråd med forvaltningsmyndigheten er likevel tillatt. Det samme gjelder arrangement av lokale lag og foreninger, og vitenskaplige eller pedagogisk virksomhet som drives av høgskoler, universitet eller andre institusjoner som ikke strider mot vernebestemmelsene.

6.2. Direktoratet for naturforvaltning kan fastsette nærmere bestemmelser om ferdsel og annen aktivitet i nasjonalparken dersom verneformålet gjør det nødvendig.

V. SKJØTSEL OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

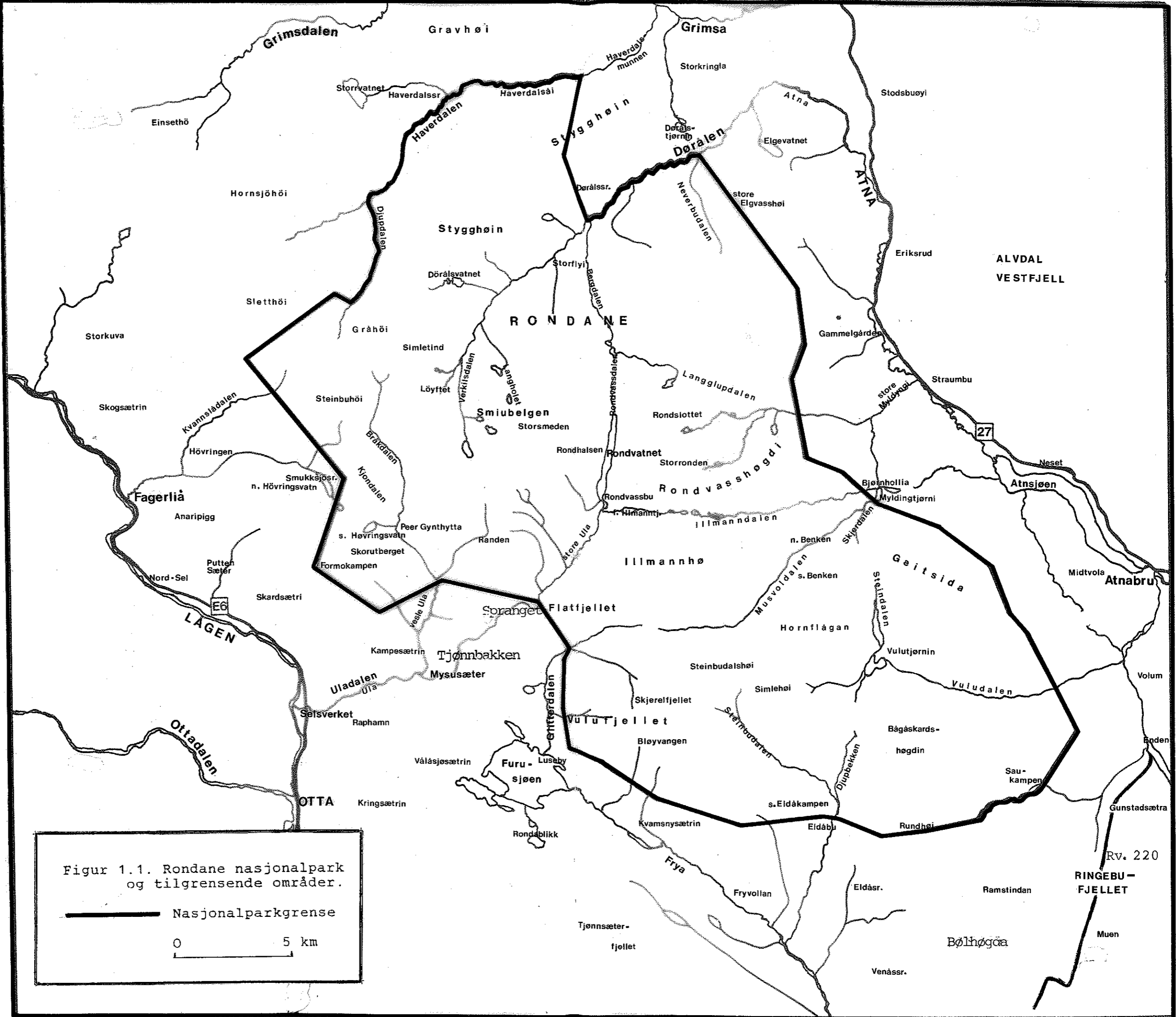
Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan gjennomføre tiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides plan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsels- og tilretteleggingstiltak, informasjons- og veiledningstjeneste m.v.

VI. UNNTAK FRA FREDNINGSBESTEMMELSENE

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernereglene når formålet med vernet krever det, for vitenskaplige undersøkelser og arbeid eller tiltak av vesentlig samfunnsmessig verdi, eller i særlige tilfeller når dette ikke er i strid med formålet med nasjonalparken.

VIII. FORVALTNING AV FREDNINGSBESTEMMELSENE

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Oppland.

Figur 1.1. Rondane nasjonalpark og tilgrensede områder.

— Nasjonalparkgrense

0 5 km